

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónapra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.
IRÁRTÉSEK:
 3-masodik postai sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyilatkozat 20 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesülési
 vasutas palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 101.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Réservegyesület.
 Társaság.
 József főherceg-ut 27. sz.
 TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 12

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: Kevesebb hivatalt, kevesebb aktát.
- Polónyi bandabandázik.
- A balkáni bonyodalom.
- A bizonyítvány-panama.
- Felmentett kereskedő.
- Letartóztatott leánykereskedő.
- A „Tüzládók” az aradi színházban.
- Wölling Lipót — „erköcs csillag” züllött.”
- A modern színműbírálat.
- A tortakirály Budapesten.
- Orosz főtisztviselők botránja.
- Szélhámos hősszerelmes.
- A fogházór büne.
- Polónyi, az esküszegő.
- Karácsonyra a boszniai kalonáknak.
- Tarkaságok.
- Tárca: A vörös banda.

Kevesebb hivatalt, kevesebb aktát.

Arad, december 11

Szeptemberben a polgármester nekifohászkodott: de most már, isten neki, szabadságot vesz és megcsinálja a szervezési szabályrendeletet. Azt a szabályrendeletet, amelyet Salacz Gyula adósságként hagyott Iastitóris Kálmánra és ettől ugyanúgy örökölte Varjassy Lajos. A közönség előtt titokzatos ez a két szó és hamarosan meg nem érti: mi lehet az, aminek elvégzésére, formába öntésére két évtized is kevés volt? Röviden: a szervezési szabályzat arra való, hogy a városházán kevesebb ember többet és jobban dolgozzék. Senkise vádolja a város fogalmazó, kezelő, számvető és másoló tisztviselőit, hogy a becsületes munkakedvnek és a jóra való szorgalomnak hijával legyenek.

De a mai, őseinkről maradt ügyetlen beosztásban, a kiselejtehető aktafogyasztás és a nehézkes kezelés mellett a dolguk szaporodik, anélkül, hogy többet tudnának dolgozni. A városházán pedig szaporodik a létszám, különösen a dijakoké és a kegyeletből alkalmazottaké és a munka eredményben még sincs látszata. A közönség pedig legjobban nyögi a régi szisztémát. Aki például a városházán adót, vagy egyebet akar fizetni, annak össze vissza kell járni három négy hivatalt, a míg a pénzén tudhat és a dolgával egészen rendbe jön.

És a polgármester mégse csinálhatja meg a szerencsétlen, új szervezési szabályzatot, mert nem engedte meg — a régi szervezési szabályzat. A ma uralkodó szabályok szerint a polgármesternek reggeltől estig alá kell írni. Elolvasnia nincs módjában, amit aláír, mert így az éjszaka káit is a városházán tölthetné; de aláírni mindent neki kell. Pusztára véletlen, hogy a saját halálos ítéletét nem iratják vele alá; a mai rendszer mellett ez is meg lehetne vele. A polgármester nem mehetett szabadságra, hogy a hivatalok reformját csinálja meg, mert ha ő elmegy, ki fog aláírni? És emiatt nem lehet apasztani a hivatali állások számán, nem lehet a meglévő tisztviselők okosabb, hasznosabb beosztásáról gondoskodni s ezért nem lehet a hivatalokat a közönség kényelmére, idejének megtakarítására átalakítani.

Kedvesebb, de merészebb dolgot alig ígérhetett Barabás Béla dr. a város törvényhatóságának, mint azt, hogy a közgyűlési terembe visszatérve, a szervezési

szabályrendelet ügyét a kezébe veszi. Igaza van neki, hogy ennek a megoldása korszakot jelent a város életében. A megoldás nehézségeire jellemző a nyilatkozat, amelyet Varjassy Lajos polgármester valamelyik bizottsági ülés csevegései közben tett:

— A szervezési szabályrendeletben az állásokat csökkenteni kellene; eddig, ahány hivatalfőnök, osztályvezetőt megkérdeztem, mind személyzet-szaporítást kért.

Meg se kell mondani, annyira természetes, hogy erről szó se lehet. Nem is a költség-szaporítás miatt, hanem ép a tisztviselők érdekéből. Azt, hogy a városi tisztviselők fizetése kellően rendeztessék, csak a létszám-apasztással lehet elérni. Kevesebb hivatalnoknak szívesen ad a város jobb javadalmat; míg az eszközök újabb szaporítása megint nehezebbé tenné a jogos igények kielégítését is. S a hivatal-csökkentés nem is tartozik a lehetségesek közé. A mikor a szervezési szabályzattal első ízben, még Salacz Gyula polgármestersége idején foglalkoztak: megszüntették a vámfelügyelői állást, anélkül, hogy ennek hiánya zökkenést okozott volna a város közigazgatásában, vagy hogy ez a műtét vérveszteséggel járt volna. Akkor nem jutottak ennél tovább; most előre, folytassák.

A szervezési szabályzat dolga egyébért is elodázhatatlan. A város másodízben íktatta be költségvetésébe a drágasági pótlékot. Tovább, ezen a címen ez a tétel, amely csak kivétel és állapotra vonatkozik, nem szerepelhet. Senki se akarja a tisztviselőktől a drágasági pótlék neve alatt kapott összeget elvenni; hanem an-

A vörös banda.

— Történet a bosnyák határról. —
 Welssen-Szumarlaka Marcel.

Vojno Komitch éppen a douchaui barlanghoz érkezett. Tíz perccel későbbre volt kitérve a végleges találka Komitch és barátai között; ezek is, csak úgy, mint ő maga, azoknak a bátor önkéntes csapatoknak voltak vezérei, akik urannusaik ellen akarták hazájukat megvédeni.

Dél felé ezer méternyi távolságban a bosnyák határ látszott a reggelnek hideg sápadtságában. A lesóványodott fákat sűrű köd vette körül s szegényes mestelenségükre jótékony fátyolt borított. Később felszakadt a köd s halvány napsugár festette aranyárgára a nedves köveket.

Néhány perc múlva csakugyan megérkezett a többi főnök is. Ően voltak s már bejárták az egész szláv világot, sőt Macedóniát és európai Törökországot is. Egyenként mondták el ténykedéseiket, a legutolsó újdonságokat és híreket.

— Az egyik szólt:

— Minden oldalról kémek járják be az országot. Vojno Komitchot keresik, a Vörös banda fejét, aki úgy mondják, erős ellenálló csapatokat szervez. Mindenáron el akarják őt fogni,

mielőtt elérné még a szomszédos rokonállamokat, s átadni őt népeink ellenségeinek.

Ebből nyilvánvaló lett, hogy a fiatal vezérnek egyidőre legalább el kell tűnni a vidékről. De ő így felelt:

— Ma reggel tíz órakor már a nagy tölgyek másik oldalán kell lennem, a bosnyák földön, ahol fontos közeledekkel várnak reám. Megígértem, hogy ott leszek, s meg fogom tartani szavamot.

A többiek elképedve tekintettek egymásra. — Amenni a határon, mikor ott megkezdődött: éberséggel őrködnek! Mily örültség! És sok ifjú hős közdött az ő élete volt a legdrágább, reá még sok fontos szerep vár: hazája érdekében, nem volt szabad megengedni, hogy vakmerősége miatt áldozatul essék.

Elgondolkodva rágják bajszukat, egyik is, másik is azon a ponton van, hogy felszámolja a helyettesítést, de tudják, hogy ez ugylis hiábavaló lenne. Mir a nap feljebb jár az égen s minden perc veszedelmet hozhat reájuk, ha tovább is itt maradnak. Már már készülődnek a menekülésre, mikor az uton porfa hű jelsz, hogy valaki jön s nemsokára egy lovaszó alakja bontakozik ki szemek előtt.

Bő kabát takarja alakját s kalapjának szürke fátolyával vígan játszik a szél.

— Bogami! — kiáltja Guénitch Vladimir.
 — Mit akar es itten? Csak ide ne jöjjön!

Mindannyian beljebb húzódnak a barlangba.

— De hiszen ez Boniska Márta! — mondja pár pillanat múlva Vojno. — Egy jó barátom, aki az égből látszik lepottyanul!

A kijáráshoz lép s barátjával engedelmesen követik.

— Ah! — kiáltják örömmel. — Márta meg fogja menteni a Vörös bandát!

A fiatal lány megállította lovát, de még mind'g nem érte a saj okát. De mikor a fiúk közelebb jöttek hozzá s megismerhették őket, örömmel szállt le lováról s hallgatagon figyelt szavaikra. Egyszer másszor meg megráduit az ajka, mikor a veszedelemről beszélték, melyben a Vörös banda és mindenki, aki hűve, forog, de kalandos kis fejében már terveket kavacsolt megmentésükre.

— A tervünk következő — szólt Dušan Gorkits. — Arra lenne szükség, hogy valaki a Vörös banda egyesruhájában magára vonja a határőrség figyelmét vagy huss percre, hogy ezalatt a valódi kapitány áruhában átmenhessen a határon bántatlanul.

Márta alig várja a beszéd végét s kikapcsolva széles kabátját, felkiált:

— Az altarego, az elváltotatott, a hamis katona én leszek! Gyorsan! Csorájunk öltözetet!

Az elszánt harcosok szinte lázban égnek.

nak — természetesen, a háztartás további megterhelése nélkül — fizetésre rendezésre kell átalakulni. A fizetésre rendezés ügye pedig csakis a szervezési szabályzat reformjával egy műhelyben, egy munkával készülhet el. Barabás Béla följajánlotta ehhez a munkához a maga erejét, ügyezetetét; a tanácson, s a törvényhatóságon áll, hogy ezt a maga hozzájárulásával az eredmények célpontjához segítsék.

Polónyi handabandázik.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 11.

A mai ülést Polónyi és hível elsőrendű kritikusk napnak híresztelték el. Azt mondták, hogy a miniszeri székben kiakadozott az ország a Házra és a kormányra az a rok kérészet, amely hónapok óta beteg épjében összegyűlt s oly heves támadást intéz az Uristentől lefekt mindenki ellen, hogy nem marad ép vese ezen a földön.

És ime kiűnt, hogy Oroszlán Géza urnak nincsenek fogai, csak a nyelve hosszú és ezzel a hosszúsággal a versenyt jól ismert és sok mindenüvé elért kezét vassik fel.

Polónyi — mint Andrásy mondotta — ma handabandázott. Csúrt, esavart, kerékbatört, régi jó szokása szerint, igazságot, valóságot, rugott, kópálózott s a világ még sem fordult fel.

As ülés után több függetlenségi képviselő így szólt Andrásy belügyminiszterhez:

— Így beszélj, meg magát kegyelmes uram, hogy ezt az embert miniszternek tettétek.

— Ebben is ártatlan vagyok, felelte Andrásy, aki kérebb egy képviselőből álló nagyobb társaság előtt még eseket mondotta:

— Nem kell olyan nagy fontosságokat tulajdonítani az egész beszédnek, amely nem egyéb, mint rabulástika. Ezt nagyon könnyű megdönteni. Először szenátorok híreke: kaptam a beszédéről, úgy, hogy egy vesétkig ható támadást vártam. Nos és mit kapunk? ...

— Handabandázás az egész. A mai ülésről a következő tudósítás szól: Justh Gyula elnök az ülést negyed 11 órákor megnyitja.

Felolvassák a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyet a Ház megkegyezés nélkül hitelesít. Az előzői előterjesztések során az elnök bemutatja Nádányi Károlynak, a bihari kerület újonnan megválasztott képviselőjének megbeszélő levelét.

Napirend szerint következett a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyoknak az ő felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való szabályozása tárgyában létrejött pótszerződés beiktatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Brázy Zoltán előadó ismeretlen és elfogadásra ajánlja a javaslatot, mire a Ház a javaslatot vita nélkül elfogadta.

Ezután

mentelmi ügyeket

intézkelt el a Ház.

Héderváry Lehel előadó terjeszt be a bizottság jelentését, melynek alapján Bottlik János és Hódy Gyula mentelmi jogát felfüggesztik. Polónyi Géza, aki ellen Król Vilmos dr. ügyvéd rágalmaszást tett feljelentést, a Ház nem adta ki. Sziklós Ferenc mentelmének felfüggesztését indítványozza az előadó.

Viad Aurél szerint szaktársa esete ferog lenn, mert elővult rágalmaszást ügyben kéri ki Sziklósot.

Héderváry Lehel előadó kijelenti, hogy az elővults kérelmet a függetlenségi bíróságok alapítják meg. Diktum van, a bizottság szaktárat nem lát fenntartani, — indítványozza Sziklós kiadatását.

A Ház kiadja.

Ezután még felfüggesztették Szentiváryi Gábor és több horvát képviselő mentelmi jogát.

Ezután áttért a Ház a

felhatalmazási törvényjavaslat

tárgyalására.

Hoitsy Pál előadó röviden ismerteti és elfogadásra ajánlja.

Thaly Kálmán a függetlenségi és 48-as pártjában szólal fel. Kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja, mert ez bizalmi kérdés a kormány ellen. Ő és párja bizalommal viseltetik a kormány iránt.

Surmin György horvátul beszél a javaslat ellen.

(Polónyi, az ellenzéki.)

Polónyi Géza: Kijelenti, hogy a bankkérdés és választási reform dolgában nem osztja a kormány politikáját. Sőt az egész Ház tekintet nélkül a 48-as vagy 67-es alapokon álló pártok meggyőződésére — nem támogathatja. Meggyőződése szerint ez az utolsó felhatalmazási javaslat, amit a koalíciós kormány a Ház elé terjesztett, mert a fuzó kérdése vagy jobb-ra, vagy balra el fog dönteni. Elmondja a koalíciós kormányra jutásának örömeit, nem azért,

hogy titkokat áruljon el, hanem azért, hogy eddig félreismerett dolgokat teljes igazságában bemutassa. Elmondja a paktum létrejöttének történetét. Követeli, hogy az egy hajtassék végre, amint az megalkotódott. Az első pont a vezénylési és szolgálati nyelv teljes kikapcsolása, melyivel szemben áll egy kormánynyilatkozat, mely tartalmazza a nemzeti jogok ki-domborítását. A paktum második pontjánál meg kell állni, mert ez a pont eddig végrehajtva nem lett. Ez a pont az indemnitásról és az unjoncunálékról intézkedik 1905—1906. évre. Tehát látható, hogy a kormány fenntartása nem preituzáltatott hosszú időre. Ez a pont intézkedik a létezőmemelésről is, melynek szükségét mindkét fél elismeri. Ez lényegében nagyon súlyos teher volt a függetlenségi és 48-as párt-ra néve, mert azelőtt sohasem szavazta meg a közös hadseregnek az unjoncot. A harmadik pont a költségvetés 1906—1906. évre a delegáció által már megszavazott póthitel és a kvóta-deputáció, továbbá a delegáció tagjainak megválasztása. Ez szinte súlyos teher volt a függetlenségi párt-ra, mert esáttal bele kényszerült menni a delegációba akkor, mikor a közös vámterület alapján 10-évre meg voltak kötve a külföldi kereskedelmi szerződések. Kijelenti, hogy nem kellett volna a quótát felemelni, mert arra a paktum nem kötelezte a függetlenségi pártot.

Kötelességének tartja nemzeti felelősséget a paktumról, mert ő már nem vár senkitől semmit.

(Mi van a paktumban?)

A paktum hatodik pontja a darabont kormányának az anyagi felelősség alól való felmentése. Már akkor kijelentette, hogy a Ház elni jogjával, az igazságügyi bizottság előtt fektűt erre vonatkozó javaslata, de az a bizottságok reortán keresztül elkallidott. Nekünk azt kellett volna tenni, hogy elvi deklarációval a nemzet közmegegyezését kellett volna kifejezni és így átadni őket a történelemnek, mely elrettentő példa lett volna a jövőre. A 8. pont azól a választó reformról, melyet leg-alább oly széles alapon kell keresztűl vinni, mint azt a darabontok javasol ár. Az új választások megejtése után az a kormány lemondani tartozik, minthogy feladatát teljesítette.

Az alkotmánypárt négy miniszeri tárcát és négy államtitkárságot kívánt. Ugye t. Ház, ez nem lehet teheriétel?

Az alkotmánypárt a szabadságv pártból gyökerezett. Nem híve a választójog kiterjesztésének, nem híve az önálló vámterületnek, a magyar banknak. Ezeket az elveket magával hozta a koalícióba a régi szabadságv pártból.

Farkasházy az előző emelvény alól kibékült, mire az egész Ház kiabált: helyre, helyre. Elnök csenget és utasítja a képviselőket, hogy helyüket foglalják el.

A leány bátorsága felvilágyozza őket. Egy nő Est nem fogják bántani!

Tíz perc múlva Márta vörös katonának el-töztve áll előtűk. Világoskék dolmánya megfeszül rajta, haját vízszel simította ki a homloká hól hátra és nyergét felcserepítte fűzfinyereggel. Ekkor Vojno így szól hozzá:

— Ugyanabban a pillanatban kell a tett helyére érkezniük.

Kívesszi óráját s számolgatni kezd a távol-ságot, a perceket, majd megjegyzi:

— Márta, háromnegyed kilenckor fogok keresztűl haladni az ellenséges sorokon, engedély és utlevél nélkül. Biserőtszáz ember élete van ebben a szobában, a melyet a te kabátod védelmez!

Mert Vojno női ruhát vett magára s csak nehezen létezik a porszűke fátol alatt, mely minduntalan a szájába tömődik. Hosszu fa-kets szoknyája oda odacsavarodik a lába körű. És mégis ügyesen ugrik fel a Márta női nyergébe.

— Már csak az van hátra, — mondja, — hogy utközből elálljak valami kis parasztlányt, akit gardészmorai magammal visetek. A viszontátásra, barátaim, ha ugyan viszontlátjuk még vel ha egymás!

Es mind a ketten galoppban vágtnak tov.

Lejebb, a viszáson, elválnak egymástól.

Volno balra meg, Márta jobbra, a határ-szál felé. A nagy totyektól, ahol az ellenség őrszemel figyelnek, mintegy száz lépésnyire, lassú levárol s kiűti egy fához. Ugy tesz, mintha bujkálni akarna, de világoskék egyen-szerűje messzre látszik, s az őrszem észreveszi.

Most bemegey a sűrűbe, de úgy, hogy ezt is lássák, s bizonyos benne, hogy minden moz-dulatát megfigyelték. Éppen ezt akarja. Az őrszem már tisztában van vele, hogy egy súly katonát akar jutni titokban a határon s ki adja a jelzőt: el kell fogni!

Mindannyian örülnek: itt van az ideje annak, hogy kiűntessék magukat. A kilendelt őrségnek nagy része elhagyja helyét s arra felé tart, amerre Márta bujdo. Is.

Vojno nyugodtan közeledik: lova után egy kis parasztlány baktat, bold gan, hogy néhány pillert keresztel. Vojno már észrevette az őrszem alarm-ját, de azok őt még nem látták meg. Hízen a világ skék egyenruha után futnak!

— Bizonyosan Komitch — mondják egy-másnak s bússkék eljövendő diadalukra.

A fiatal leány most véli alkalmasnak a percet erre, hogy szököi próbáljon, s ez által

teljesen magára vonja a figyelmet. Kiugrik a sűrűből a futni kezd a határ felé. A katonák utána rohannak s Mártát vad saltok kísérik. M-eza att Vojno bejut Boszniába s vágatva lovagol tovább...

Márta sebezten szalad, mint a nyúl. Már a lova közelébe ér. Csak fel kell pattannia reá, kibogozni a kantárt, s azán hajrá!

Az uton dühöngve, veszekedve rohannak utána ellenségek. De a határ útjukat állja. Ekkor Márta megemeli sapkáját, amely alul gazdag hullámban omlik vállára sötét haja, s azzal küld üdvözlöt az ellenséges katonák felé. A katonák tekintete sötét a haragtól, de egyben a csodálat tüze is kigyul benne. Végre a lönök, a legújabb fejű valamennyi ködöt, dorva saltok kíséretében felkiált:

— Az igazi Komitch pedig esalatt áruhában átszökött a határon s most kedvére gunyolhat bennünket!

... Nyolc nap múlva Brozi-ka Márta, akit szűldőfalujában fogtak el és Vojno Komitch, akit néhány mérföldnyire távolabb ért utol az ellenség, a kintadon haltak meg, anélkül, hogy egy szót is ki tudtak volna esikerni belőlük.

Polónyi Géza: Birálja a választójogi javaslatot és kijelenti, hogy Andrássy személyét és politikai hitét nem akarja bántani. Egy korcsmáros megkínálta őt egy pohár borral, ezzel a kijelentéssel: aki azt mondja, hogy ez a bor rossz, az gasember; kóstolja meg és mondja meg, milyen ez a bor. Ilyen Andrássy választójogi reformja is.

A paktum szerint titkos választói jogot kell csinálni, ez benne van a függetlenségi párt programjában is. A választójogot pedig a magyarul írni és olvasni tudáshoz kell kötni. A kormány az általános választói jog híveiből alakult meg, tehát az alkotmánypártiak is hível lettek az általános választói jognak. Erősen támadja a pluralitást, kifejti, hogy az általános választójog elve az általános tisztségviseléssel jár. Addig, míg a belügyminiszter neki meg nem magyarázza, hogy az egyik ember háromszor meghalhat a csatában, míg a másik csak egyszer, addig a pruláris szavazati jogot meg nem szavazza. Elítéli az ösválasztói rendszer. Azok a kisbirtokosok és kisgazdák, akik analfabéták, ott voltak a nemzeti ellenállás alatt. De hol volt az a nagybirtokos osztály, mely többszörös választói jogot nyert? Sehol. (Taps, éljenzés.) Mi volt a mi nemzeti ellenállásunk? Hiszen végig háztaluk a fővárost pészintézeteket akkor és előkelő, gazdag emberek szírójára nem akartak pénzt adni ezek a hazafiatlan intézetek a nemzeti ellenállás céljára. A nemzeti ellenállásunk az eladósodott tisztviselői karunkon tört meg, nem volt nekik anyagi erejük a kitartáshoz.

Tis perc szünet.

Szünet után Polónyi folytatja beszédét.

Előkeztet arra, hogy a paktum nem tartalmaz sem egyszakaszos törvényhozási rendszert, sem Bosnia-Hercegovina annekszióját, sem a tisztviselők emelését. Elismeri, hogy a jelen kormány alatt áldásos reformok létesültek, de a függetlenségi párt programjának egy részét sem valósított meg. Aztán a fu alóról beszél. Maggondolandó, ugymond, nem kellene-e a békét keresni, hogy azt a veszedelem összeesküvés számba menő déli mozgolódást minden erővel elfojtjuk. A szociáldemokrácia veszedelemes befolyása sem csökkent. Az ország pénzügyei a terhek őrjöngő növekedését mutatják. Részletesen foglalkozik a bosnyák kérdéssel. Előkeztet Kossuth Lajos levelére, főként arra, amelyet egészen Hely Ignác mutatott be a Háznak. Kossuth előrelátva a veszedelemes jövőt, elítélte az okkupációt. Szóvá teszi az annekszióra vonatkozó királyi kérésre. Ki adta ki ezt a szöveget? — kérdi. A magyar király. De a magyar király ellenjegyzés nélkül nem adhat ki szöveget, csak szentesíthet. Ha háború lesz, az a mi pénzünkéből fog menni, az áldozatot, vért a magyar nemzet fogja hozni a közös szuverenitásért.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter: Olyan sincs.

Polónyi Géza: Akkor hát a császári szuverenitásért. Bizonyítja aztán, hogy az annekszió javaslat nem felel meg a magyar közjog követelményeinek. Külpolitikailag is a legnagyobb bonyodalmat okozhat az annekszió. Attér a bank kérdésre. Asért volna jó önálló bankot létesíteni, hogy legalább ezt az egy programpontját megvalósíthassa a függetlenségi párt. Komoly törskvés, elismeri, csakugyan van a bank létesítésére, de vajjon nem azért jött-e Auszriában a hivatalnok minisztérium, hogy az osztrák kormányval ne lehessen tárgyalni. Ismét a füstös hezsa szóba. A világtörténelemben nem ismer rá példát, hogy egy nagy többség, mint a függetlenségi párt, amely egymagában elég kormányzásra, szövetséget keressen.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter: On is legnagyobb híve volt.

Polónyi Géza: Most is az vagyok, (Zajos derűtség.) abban az értelemben, hogy lépjen be mindenki a függetlenségi pártba. Ha nézi az országot, lát némi szabadelvűpárti maradékot, alkotmánypárti választókat asonban nem lát sehol. (Élénk derűtség.) Igazolni lehet, hogy az alkotmánypárt nem akarja az önálló bankot. Szeretné megérni, hogy a negyvennyolcas magyar nép ne csalódjék rettenetesen. A függetlenségi pártba az a hivatás vár, hogy hű maradjon a negyvennyolcas zászlóhoz. Abban a reményben, hogy ezt meg fogja tenni s

a te'eresztett választójogi törvényjavaslatból törvény nem lesz, elfogadja a javaslatot. (Élénk derűtség.)

Polónyi beszéde után az ülés véget ért.

A balkáni bonyodalom.

Az alkotmányos Törökország.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 11

Törökország alkotmányos uton választott parlamentje a jövő héten ül össze. Az egész birodalomban most folynak a választások s az egész világ érdeklődése kíséri a török fővárosban lezajló képviselő választásokat.

A megifjodó állam erélyére vall, hogy az osztrák iparcikkék ellen indított bojkott mozgalom teljesen népmozgalom jellegét öltötte magára s ma már Albánia is kitiltja területéről Ausztria áruit.

Az osztrák-magyar közös kormány a békes megegyezés lehetőségét keresi s az európai konferenciára már kész megállapodásokkal megy el. Ezek között leglényegesebb lesz a kompenzációk megjelölése, a melyek elől Aerenthal már nem zárkózik el oly ridegen, mint eddig.

A belgrádi szkupstina egyik legközelebbi ülésén épületes szenzációval szolgált annak a kulturvilágnak, mely remegve leste a pökhendi Szerbia hadi készülődéseit. Egy képviselő lefogja leplezni a szerb társadalom és hadvezetőség legelőkelőbb alakjait, akik még a háború első szeleit arra használták fel, hogy a nemzet áldozatkészségéből összegyűlt segélyalapot — tizenhat millió koronát — ellopják.

Ma érkezett híreink a következők:

Képviselőválasztás Konstantinápolyban.

Konstantinápolyból jelentik: Nagy ünnepek között ma kezdik itt meg a város tíz képviselőjének megválasztását. A jelöltek között van két örmény, egy izraelita, két görög, a görög jegyzéklaistromban pedig három görög. Janinában tegnap két görögöt megválasztottak képviselővé, miáltal a görög képviselők száma 20-ra emelkedett.

A török parlament megnyitása.

Konstantinápolyból jelentik: A parlamentet, mint immár véglegesen megállapították, csütörtökön minden körülmények között meg fogják nyitni. A parlament megnyitásának szertartását már napok előtt megállapították. Minthogy a parlament terme nagyon szűk, úgy, hogy a páholyokkal együtt csak 350 embert képes befogadni, a meghívásokat nagyon korlátozzák. A szultánon, a trónörökösön és a többi hercegeken kívül még csak az egyházfőket hívták meg teljes számmal. A diplomácia tagjai közül csak két nagykövetet hívtak meg. Két marsallon kívül egyetlen magasrangú katonát vagy polgári állású hivatalnokot sem hívtak meg. Nagyon mostohán bántak a sajtóval. A helyi sajtó csak négy helyet kapott, a külföldi sajtót pedig a parlament megnyitó ülésén csak a hat nagykövet mindegyike által megnevezett egy-egy levelező képviselheti. A parlamentnek még nincs irodavezetője, de már tizenöt gyorsíréval rendelkezik.

A török flotta újjászervezése.

Bécsből táviratozzák: Az angol kormány a török kormány felszólítása folytán egy tengernagyot rendelt ki, hogy a török flottát újjászerveze. Ez a tengernagy 8000 font évi fizetést kap. A tengernagyon kívül még négy angol tengerésztiszt lép a török flotta szolgálatába.

Tábornokok lefokozása.

Konstantinápolyi jelentés szerint a török hadügyminiszter törvényjavaslatot készített, amelynek értelmében mindama tábornokokat, akik a legutóbbi tizenöt év alatt előmenetelüket proteklónak köszönhetik, századosokká fogják lefokozni. Emiatt már most száz tiszt beadta lemondását. Az utóbbi napokban két tábornokot nyugdíjaztak.

A bojkott Albániában.

Üsküből jelentik: Az utóbbi időben Albánia minden részéről pozitív hírek érkeznek arról, hogy a kereskedők körében mindig új, meg új bizottságok alakulnak, hogy az osztrák áruk bojkottját ne csak fentartsák, de ellenőrizsék is. Aki a viszonyokat ismeri, az egyáltalában nem fog csodálkozni ezen. Speciálisan a katolikus vallású albánok közt már husamosabb idő előtt megindult egy áramlat, melynek az a célja, hogy Ausztria-Magyarország gyámkodását lerássa. Ez a gyámkodás mindig utálat tárgya volt Albániában. Az anneksziós politika a nép körében oly keserűséget szült, hogy a tömeg akarata nagyobb lett, mint a kormány akarata. A lakosság tudja, hogy valamely bojkott ellen, mely jobba nem ütökzik, semmiféle kormány sem lehet semmi. Ausztria fenyegetésével csak úgy hatottak, mintha olajat öntöttek volna a tűzre. Csak fokozták az ellentállást. Most már a bojkott oly dimenziókat öltött, hogy annak korlátozása képtelenség látszik. A magyar-osztrák konzulátusok az albánoknak emlékeztükbe hozták azt a sok jótéteményt, melyben őket részesítették. Ezek pedig habisonyították, hogy a népkarakter egyáltalában nem ismerik. Mert ezzel éppen annak az ellenkezőjét érték el, mint amit elérni akartak. Az albán nép, annak katolikus és mohamedán része egyaránt azt kívánja, hogy egységes kormányzat alá jusson. Magunta az ide-oda való ingadozást és megaláztatást.

Előzetes tárgyalások.

Londonból táviratozzák: A Timesnek jelentik Pétervárról: Az osztrák-magyar jegyzék azt jelenti, hogy Ausztria-Magyarország eltért az annekszió dolgában eddig tanúsított engesztelhetlen viselkedésétől. A jegyzék szerint a monarchia hozzájárulna a kabinetek előzetes eszmé váltásához. Ezzel szemben a hatalmak többsége azt akarja, hogy Bosznia-Hercegovinából Ausztria-Magyarország szuverenitása alatt autonóm államot teremtsenek.

Elsikkasztott milliók.

Belgrádból jelentik: Lisics képviselő szenzációs leleplezéseket jelent be a skupstinának a tizenhat milliós segélyhitel körül, amely leleplezés egész sereg magasrangú katonai és polgári tisztviselőre nézve erősen kompromittáló lesz. A belgrádi lapok az ügygel hosszadalmasan foglalkoznak.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

A fogházor büne.

Hét hónapi fogház — levél közvetítésért.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 11.

A budapesti kir. ügyészség néhány hónappal ezelőtt arra a felfedezésre jutott, hogy Kürti Bálint budapesti kir. törvényszéki fogházor pénzért különböző szolgálatokat tesz a foglyoknak, akik ilyen módon az ellenük folyó bünvádi eljárást is eltéríthetik az egyenes útról. Kürti ugyanis azt a helyzetet, hogy a törvényszéki fogházban letartóztatásban lévő foglyokkal közvetlen érintkezésben állott, arra használta fel, hogy a foglyok s azoknak a fogházon kívül levő hozzátartozóik és ismerőseik, esetleg épen cinkostársaik közt tiltott uton, levelek és üzenetek ki- és becsomposításával érintkezést közvetített.

Ezen az uton egy *Friedmann Béla* nevű fogoly és ennek kedvese, *Klein Manoné*, született *Grün Regina* az 1907. év nyarán több héten át rendszeres levelezést tartott fenn. Grün Regina Kürti Bálintnak a szolgálatát azonnal honorálta, hogy *Brenner János* korcsmájában a raját számlájára étel- és italneműekben nyílt hitelt rendelt Kürti Bálint részére, aki ezt igénybe is vette, azonkívül több ízben pénzbeli jutalmat is adott neki, felesége és gyermekei részére pedig ruhaneműket ajándékosott. De más esetekben is megtörtént, hogy Kürti Bálint itálban vagy készpénzben nyújtott jutalomért ilyen szolgálatokat teljesített.

Mivel a Kürti Bálint által teljesített ez a közvetítés a fogházaudtartás 215 §-ának értelmében kifejezetten hivatali közeletesség, az elkövetett cselekmény Kürti Bálint részéről megvesztegetés büntetése, Klein Manoné, Grün Regina részéről pedig megvesztegetés vétsége. Klein Manoné beismerte bűnösségét, Kürti Bálint ellenben tagadta, hogy bűnös volna. A Klein Manoné és Friedmann Béla között fennállott levelezés közvetítését, hogy ezt anyagi jutalomért tette, nemcsak Klein Manonénak önmagát is terhelő vádemelés, hanem a tanúk vallomása is bizonyított. Ez eseten kívül elkövetett hasonló jellegű visszaéléssel tekintetben szintén több bizonyíték merült fel. Így Sarkadi Adolf detektív és Simon Gyula főnök azt bizonyították, hogy a tolvajok és kéjnek találkozásai helyülről szolgáló Párti kávéházban gyakran látták Kürtit ismert bűnösökkel érintkezni és mulatni. Simon Gyula több esetben értesült arról is, hogy Kürti leveleket és egyéb küldeményeket csomposít be a foglyoknak. Ugyanígy értesüléseket szerzett Kürtiről Bus János detektív és Riker Nándor főnök is. Lutzák Margit pedig azt bizonyította, hogy Kürti Bálintnak nemcsak Klein Manoné, hanem mások is írtak étel- és ital- és Brenner fővendéglőben.

Mohrer Dávid budapesti órástész: *Munk Béla* német az a gyaru terhelte, hogy Kürti Bálintnak szűk jutalmat adott abból a célból, hogy levelezést a törvényszéki fogházában letartóztatásban lévő *Maurer Kálmán*nal, illetve *Munk Béla*val közvetítse. *Mohrer Dávid* ezenfelül az a gyaru is terhelte, hogy *Süssmann Ignác* s másokat a *Maurer Kálmán* ellen esedező iszorgalmazás büntetése címén megindult bünvádi eljárásban hirtelen tanúvá írták ki rájuk. Minthogy azonban erre nincs semmi bizonyíték, az ügyészség *Mohrer Dávid* és *Munk Béla*val szemben eljött a vádat.

Az érdekes bűnügyet ma tárgyalta a budapesti bíróság és a tárgyalás *Scopessy* dr. fő elnöke által vezérelt tanácsa s a bíráskodás során a tanúk számba mondták a fog-

házornek bűneit. A törvényszék, mint fővárosi tudósítónk jelenti, a vád és védőbeszédok meghallgatása után Kürtit hét hónapi, Kleinonét két hónapi fogházra ítélte.

A „Tüzimádók” az aradi színházban.

Aradi szerző darabja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11

Mint ismeretes, a színházi bizottság legutóbbi ülésén *Lócs Rezső* gazdasági tanácsnok bizta meg *Gallowich Károly* „Tüzimádók” című drámájának megbírálásával. A tanácsnok a darabról a következő véleményt terjesztette a színházi bizottság elé:

A modern szocializmus minden erejével dícserező, mélyen szántó szenvedélyvel írt mű, mely koncepciójával, a felszínen leő eszméknek kiméleteket nem ismerő folytonos harcával, s a legötöttebb kétségbeesés ideg színelével *Hauptmann*, talán még inkább *Ibsen* szellemében íródott, szokatlan életet varázsol a színpadra; annyira szokatlant, hogy annak megértése, a szerző gondolatainak követése néző közönségünk nagy részétől alig várható, mert nem ismeri, nem ismerheti azokat a szenvedéseket, amelyek ekkora s ilyen szenvedélyeket váltani képesek.

A művet — bár pszichologica megmagyarázható, de minden esetre nyars és erőszakos bűnösnek szikeres tagadása s a bűnösnek bizonyítékok hiányában való felmentése, illetve vele szemben a vádnak elrejtése, egy kissé sűrű kölködik ugyan drámai igazságban, de a megkapó részletek, a bév és az erő, mely a darabban szereplő szocialista vesérnek minden szavában lüktet, becsesség teszi a műnek még ezen részét is és kétségtelen, hogy annak hatása — főleg a népnek a szocializmus eszméi felé ható részére — nagy és azt hiszem, sajnos is lesz.

Miután a színmű a való életet varázsolja elő, s mert az élet nem mindig sima uton halad, hanem olykor erőszakkal is törtet előre, a „Tüzimádók”-ban rejő és kifakadó, néhol lángoló szenvedély dicára ezen színművek elődhatását véletem ezem, ha a szerző a közziratban vörössel jelölt egykét tulzó kifejezést vagy megjelölést pótolja, vagy azokat egyeztetlenül kiigazítja.

Ez alapon a darabot a közel jövőben elő fogják adni.

A részvénytársaságok adója. *Budapestről* táviratozás: A pénzügyi bizottság ma délután felvonta az adóreform tárgya árt. Napirendi volt a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója, amely *H. H. Pal* előadó ismertetett. *Földes Béla* szűkegesnek tartja, hogy a jövedelmi adónál a részvénytársaság mint olyan, adómentes legyen, vagy legkeőbb a főszámlák egy minimális része, négy százalék legyen adómentes.

Wekerle Sándor miniszter elismert, hogy nagy igazság van *Földes* kívánásában, de ha az egyes államok adózási törvényeit összehasonlítjuk, arra az eredményre jutunk, hogy majdnem mindenütt erősebben adóztatják meg a nyilvános számadásra kötelezett vállalatokat, mint az új javaslatban. Hangsúlyozta, hogy a vidéki pénzügyesekre nem fog adó nyújtást adni, hogy az eddigi adózási mód megphagya s egyúttal öt százalékos jövedelmi adót ró ki a vállalatokra.

A bizottság ezután a javaslatot általános ságban elfogadta. A részletes tárgyalást holnapra halasztották.

Letartóztatott leánykereskedő.

Leányvásár kilencven koronáért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11

A nagyváradi rendőrség — egészen véletlenül — párját ritkító bűnnek jött nyomára. Sikerült elfognia és letartóztatnia az utóbbi időben veszedelmesen elszaporodott leánykereskedők egyik legveszedelmesebb típusát, aki szegény, nyomorgó családok fiatal leányait pénzért veszi meg, hogy a hajdani rabszolgavásárookra emlékeztető módon a legkötönybb üzletet kösse meg a szegény, szerencsétlen leányok eladásával. Az érdekes esetről tudósításunk a következő:

Tegnap éjjel a vasútról az az értesítés ment Róz inspekciónak rendőrkapitányhoz, hogy a vasúton le kellett tartóztatni egy *Csotya János* nevű nagyszalontai hástulajdonost, aki mindenáron arra akar kényszeríteni egy fiatal, viruló szépségű, tizenhétéves leányt, hogy utazzék vele Nagyszalontára. A leány hevesen ellenkezik, sir, kétségbeesve jajgat és könyörög a rendőrök előtt oltalomért és kegyelemért.

A rendőrkapitány természetesen nyomban intézkedett, hogy az egész társaságot szállítsák be a rendőrségre, ahol hosszas vallatás és figyeltetés után a következő épületes dolgok derültek ki a szépreményű hástulajdonosról: *Csotya János*ról.

Ez az ut az utóbbi időben sokat utazik Biharmegyében. De ellátogat Aradvármegyébe is. Különösen a falvakat szereti. Megtudja, hogy hol vannak fiatal, szép falusi lányok, olyanok, akiknek a sors kevés pénzt adott, akiket nem áldott meg gazdag szülőkkel. Ezekhez aztán elmegy, felajánl a szülőknek egy bizonyos, nem nagy, de szegény ember előtt tekintélyes összeget, mondjuk száz koronát és ha a vásár sikerül — sajnos: sok helyen sikerült már — akkor a szerencsétlen megvett leányt vonatra teszi, elszállítja ismeretlen helyekre és jó áron értékesíti. Ilyen körülményben talált rá *Bárandon Németh Erzsébet*re. Fiatal, tizenhétéves, gyönyörűen fejlett a leány. Megtetszett *Csotya János*nak. Ez a lány tulajdonképpen nem bárándi, hanem *Maros-tordamegyébe* való. *Bárandon* valami parasztháznál volt nevelésben.

Az a ki sikerült. *Németh Erzsébet*et eladták *Csotya János*nak 90 koronáért. Idéig rendben van az ügy — talán titokban maradt volna az eset — ha a leány az eladás ellen a legbavesebben rem tiltakozott volna. Sirt, jajgatott, kétségbeesett. Mindamelllett *Csotya János* kényszerítette, hogy vonatra álljon vele és kövesse őt Nagyszalontára.

A vonaton egymást érték a legvadabb jelenségek. A leány kétségbeesésében ki akart ugorni a vonattól. Egész uton sirt. A rohamszerű dolognak ezutánja volt három fiatal ember, akikben felül kerekedett a jó érzés és ahogy a vonat Nagyszalontára ért — néhány *Csotya János* áldozatával elszáraztán *Szalontára* vagy máshová — jelentést tettek a rendőrségnek. A jelentés úgy hangzott, hogy benn a vonaton egy leányt a őrákkal fogva tart egy ismeretlen ember és arra akarja kényszeríteni, hogy kövesse őt *Szalontára*.

Természetesen nyomban átkutatták a vonatot és a jelen urat meg is találták egy harmadik személy közebe a leányt egyfő. A leány még a rendőrségen is sirt és jellemezte, hogy valóságos pénzt feladva vett erőt rajta, valahányszor *Csotya János*val szembeesett. Elkakarja arca, nem mert rá nézni, annyira félt tőle.

Csolya Jánost a rendőrség természetesen letartóztatta. Megindul ellene az eljárás leánykereskedés miatt a büntető novella 45. §-ának 4 pontja értelmében. A leányt hazatoloncolták szüleihez Maros-Tordamegyébe.

A tortakirály Budapesten.

Egy torta recept: tízezer korona.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 11

A fővárosi cukrászetrájk a legnagyobb magyar cukrász ipartelepét: Gerbaud műhelyét érintette legérzékenyebben. A világhírű mester, akinek süteményei utánozhatatlanok est az önkénytelen szüldőt arra haszálja fel, hogy elhozatta Budapestre Mayer János svájci cukrászt, a *tortakirályt*, az édességek és nyálákságok birodalmának urakodóját. Gerbaud töle akarja egy új fajta torta készítését megtanulni. A töltelék készítésének módja akkora tudomány, hogy Gerbaud tízezer koronát fizetett érte Mayernek.

Az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója a következőképp számol be a tortakirály budapesti látogatásáról:

A tortakirály most Budapesten tartózkodik; de csak néhány napra jött, hogy a tudatlanokat drága pénzért beavassa művészetének titkaiba; azu áu tovább megy, mert másutt is várják. A nagy művész gömbölyű külsőjéről ítélve, a torta csinálás mestersege igen jól táplálja emberét. A tortakirály minden mozdulatában hasonlít a nagy férfiakhoz a beszédében is sok öntudatoságot árul el. Eleinte tartózkodóan viselkedett, de csakhamar belemelegedett és svájci kiejtéssel beszélt sikeres utazásairól az ó és új-világban és azokról a kiténtetésekről, amelyekben koronás fők és híres férfiak részesítettek: valamennyit meghódította édességeivel. Legtöbbit említette az angol királyt, azután Rockefeller t és Clemenceau t. Beszéd közben hevesen gesztikulált. A keze a legérdekesebb az egész emberen; kicsi, fehér és olyan keskeny, mint valami piskóta. Eppen a Gerbaud műhelyébe készült, ahol legujabb találmányát, a *Szebasztopol* nevű tortának a készítését akarta bemutatni. Mayer megengedte hogy erre az útjára elkísérhessem. Gerbaud kitűnő szivességgel fogadta a cukrászművészt, azután bevezette egy kis mellékszobába, ahonnan néhány perc múlva fehérbe öltözve lépett ki és átment a sütőműhelybe. A sütőműhelyt a kiváló vendég tiszteletére szépen földiszították. A segédek, szintén fehér ruhában, várakozóan néztek a mesterre, aki mint valami hadvezér vizsgálta seregét. Azután megszólalt s lassan, méltósággal osztogatta parancsait.

A fehér sereg szétröbbszét s néhány perc múlva tálak, rézüstök, mozsarak, kanalak, habverők halmaza került az asztalra: megkezdődött a munka. Reszelés, habverés, mandula és cukortörés zaja töltötte be a helyiséget, közbe meg-megszólt a mester s utasításokat osztogatott jobbra-balra. Negyedóra múlva csönd lett, a segédek fáradtan körbe állottak. Közeledett a nagy perc: a művész megkezdte működését.

Egymásután kevergette a tálak tartalmát, amelyet nagy gyűrűformákban rakogatott a sütőke menecébe. És csak ezután kezdődött igazában a mester művészete: a *torta töltelékének készítése*. Egy kis üsibe mindenféle illatos fűszert dobott, azután parányi üvegek tartalmát asepegtette közé, az egészet tojásbabbal, tejszinnel és vajjal megkeverte. Közben megsülték a gyűrűk, amelyeket kiszedtek a kemencéből és a művész elé raktak, aki megkopogtatta s megszagolta őket, azután egymás fölé helyezte.

A legkülönbözőbb eszközök feküdtek az asztalon, amelyeket a mester mind használatba vett;

velelt vagdosta, kenegette, simitgatta és lapitgatta művét. Közben a torta a művész ügyes ujjai alatt hatalmasan megnövekedett s orresiklandó illatával kellemessé tette a műhely levegőjét. Aranysárga, vörpiros és csokoládészinű töltelékkel telt meg az óriási torta ürege. A tetejét művésziesen kötött cukorkvirág bokréta, macropán csipke és cukorszálakból szőtt fatyoldisz ékesítette. A mester visszalépett művétől és megelégedett pillantással nézegette: a torta elkészült.

Gerbaud meleg kézsorítással fűdözölte, míg a segédek hódoló tisztelettel hajlongtak előtte és csodálkozó tekintettel bámulták művét. És a néma hódolat kimondhatatlanul jól esett a művésznek; teste kiegyenesedett, szeme büszke fényben csillogott. Mikor elhúszott kollégájától, leereszkedő közmondulattal adta tudtára, hogy a torta utolsó töltelékének receptjével megajándékozza őt. Ezért a receptért az önzetlen ajándékozó *kerek tízezer koronát* kapott tanítványától.

Karácsonyra a boszniai katonáknak.

Az aradi társadalom mozgalma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 11.

Mikor elindultak Bosznia fele a hosszú katonavonatok, országszerte mindenfelé, szomorú részvétellel bucsuzott az egész társadalom a harcba induló vitézekről. Messze, a rideg hegyek között, kulturátlan, ellenséges nyomorult kis bosnyák telepek, városok falai között találja a szeretet ünnepe a mi katonáinkat. Karácsony éjszakáján künn a bosnyák bércek közt egy kőhajításnyira a határtól, felkelő bandák, vérszomjas, fellázított szerbek örtüzei lobognak, s a mi fiaink ezeknek a tüzeknek a világánál virrasztva haza gondolnak az alföldi rónákra, a kis falusi ház karácsony esti boldogságára.

A hadvezetőség humanus gondolkodására, meleg emberi érzésére vall tehát az a nemes ötlet, amelynek az az intenciója, hogy tegyük vigasztalóbbá egy kissé a Boszniába küldött katonák karácsonyát. E gondolat nyomán országszerte akció indult meg s maga a tisztikar buzgólkodik az eszme terjesztésén, hogy a nagyvárosokban multságokat, estélyeket rendezzenek s ezeknek a jövedelmét s az ez alkalommal befolyt jótékony adományokat küldjék Boszniába a katonáknak. Bácsben és Budapestben már a legnagyobb lelkesedéssel karolta fel a társadalom a humanus mozgalmat és kétségtelen, hogy mindenütt a legmelegebb rokonszenvvel találkozik a szép gondolat s a társadalom áldozatkész jótékonyaságából jutni fog minden Boszniában levő magyar katonának egy kis ajándék hazuról, szeretettel küldött vigasztalás.

Arad

Mint hogy a VII. *temesvári hadtest* kötelekébe tartozó zászlóalj is a fekete hegyek országában töltik a szent ünnepeket Frank Libor hadtestparancsnok a hadtest területén lévő összes állomásparancsnokságokat felszólította, hogy a tisztikarok karöltve a polgári társadalommal hasanak oda, hogy a boszniai katonák karácsonyát minél tűrhetőbbé, vigasztalóbbá tegyék.

Az utasításnak megfelelőleg bálafalvi Fekete Miklós tábornok, aradi állomásparancsnok az aradi csapatparancsnokokat ma értekezletre hívta össze, amelyen a tisztikarok által meg-

indítandó mozgalom módzatait beszélték meg. A tisztikarok valószínűleg egy jótékony estélyt rendeznek s az eszme megnyerésére a legközelebbi napokban felkeresik az aradi társadalom vezető egyéniségeit is. Az aradi polgárság legszélesebb rétegeiben talált visszhangra az akció s bizonyára az aradiak bőséges ajándékkal is megkönnyítik egy pillanatra a szegény magyar fiuk nehéz sorsát. Mint tudósítónk jelenti, az egész országban a legnagyobb buzgalommal karölték fel a hadvezetőség ideáját.

Budapest.

A fővárosban a tanács vezeti a gyűjtést.

A főváros tanácsa, mint tudósítónk jelenti, elhatározta, hogy ő maga áll a mozgalom élére és hogy felhívással fordul a fővárosi közönséghez, amelyben a polgárság jó szívére és mindenkor tanusított nemes áldozatkészességére apellál és azt kéri a polgárságtól, hogy kiki a maga erejéhez és módjához képest akár pénzzel, akár természetben nyújtott adománnyal járuljon hozzá katonáink megajándékozásához.

Eger.

Egerből jelentik: A Boszniába küldött csapatok karácsonyának felvidtása iránt megpendített eszmét felkarolta a kassai hadtestparancsnok és levelet küldött kerületei állomásparancsnokainak, hogy indítsanak székelyükön akciót a társadalom adakozására.

Ma délután volt értekezlet ebben a nemes célu ügyben a vármegyeházán. Ott voltak Majzik Viktor alispán, Jankovics Dezső polgármester, Nagy László ezredes és a helyi lapok szerkesztői. Az értekezlet megállapodott abban, hogy Majzik Viktor alispán a megye községeinél és Gyöngyös hatóságánál indít mozgalmat a társadalom adakozására. Jankovics Dezső polgármester pedig Egerben, a különböző hatóságoknál és testületeknél, a helyi lapok pedig közleményekkel tartják ébren az eszmét.

Nagyvárad.

Nagyváradról jelentik: Nagyváradon tegnap Grünwald Artur altábornagy lakásán bizalmas értekezlet volt a jótékony mozgalom ügyében. Az összehívott törzstisztek megbeszéltek, hogy széleskörű mozgalmat indítsanak a város előkelő köreiben, hogy a boszniai katonák karácsonyát minél tűrhetőbbé, vigasztalóbbá tegyék és a célból december 19-én vagy 21-én nagyarányú jótékony tevényt rendeznek.

Fölmerült az a bájos ötlet, hogy erre az alkalomra a Kereskedelmi Csarnok termelében bosnyák kávécsarnokokat, japán, kínai teaházakat rögtönöznek, ahol a szép nagyváradl asszonyok, lányok fogják a kávé, teát árulni. Még véleleges megállapodás nem történt, de a jótékonyok érdekeiben minden költséges töllet kérdést mellőzni kíván a rendőrség és minél fesztelenebb és közvetlenebb hangulatú mulatságot szeretne a tisztikar előkészíteni. Grünwald altábornagy, a humanus és nagy intelligenciájú kat na maga buzgólkodik a jótékony est sikerén s ma személyesen fölkeresi Glacs Antal alispánt, hogy őt is megnyerje a jótékony eszme érdekében, ami bizonyára sikerülni fog neki.

A jótékony este alkalmából a katonák karácsonyi ajándékul: szivart, teát, élelmicikkeket s egyéb adományokat a boszniai katonák nevében hálával fogad a tisztikar.

Az estély jövedelmét és a befolyt adományokat az ezredparancsnokság juttatja a Boszniába küldött derék böhari bakáknak, akikre imo meleg szeretettel gondol a társadalom.

CSÖKKENTIK

az osztálysorsjegyek számát.

Elveszett a balkáni piac.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 11.

Nem izgatja már a közönséget a főnyeremény annyira, mint azelőtt? Tény az, hogy a szakemberek egyhangulag konstatálják, hogy az osztálysorsjáték-üzlet egy-két esztendő óta hanyatló irányzatot mutat.

Ennek oka az általános gazdasági viszonyok mostohaágán kívül abban rejlik, hogy az utóbbi években hozták piacra a „Pesti Hazai Első Takarékpénztár” és a „Jelzálog-Hitelbank” a sorsjegyeiket.

A magyar közönség nem elég erős ahhoz, hogy ezt a témérdek sorsjegyet felvegye és így érthető, hogy az új sorsjegyek erős versenyt megérezte az osztálysorsjáték is.

Ezt a körülményt csak súlyosbította a Balkán forrongása és ellenünk táplált rosszindulata, úgy, hogy az osztálysorsjáték igazgatósága — mint fővárosi tudósítónk jelenti — most azzal a javaslattal foglalkozik, hogy a sorsjegyek számát tizenöt ezerrel csökkenteni, vagyis százhuszezer darabról le szállítja százötzezer darabra.

Hogy az igazgatóság ezt a tervét megvalósítja-e, azt még nem lehet tudni, de annyi bizonyos, hogy a Balkán piac elvesztése a fővárosi osztálysorsjáték mostoha helyzetbe sodorhatja és ez ellen való védekezésből akarják az igazgatóságot rábírní a sorsjegyek számának az apasztására.

A bizonyítvány-panama.

Kik a bűnösök?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 11.

A főváros több polgári iskolájában leplezett bizonyítványcsalások ügyében a rendőrség ma kommunikét adott ki, amelyben a nagyszabású bűnügy összes szereplői ellen megteszi a feljelentést az ügyészségnél. A gyanúsítottak között számos polgári iskolai igazgató és tanár neve fordul elő. A fővárosi rendőrség hivatalos jelentése, — mint b u d a p e s t i tudósítónk jelenti — így hangzik:

— A nyomozás során a legteljesebb körültekintéssel megállapított adatokhoz képest a rendőrség a B.k. 402. szakaszába ütköző és a 463. szakasz szerint minősülő hivatali síkhasztás büntette miatt, mint azzal alaposan gyanúsítottakat feljeleníti Földes Géza és Hortobágyi Antal polgári iskolai igazgatókat és Balog Márk polgári iskolai tanárt;

a B.k. 470. §-ba ütköző s ugyanezen § szerint minősülő megvesztegetés büntette miatt, mint azzal alaposan gyanúsítottakat feljeleníti Kordnyi György dr. budapesti segédtanfelügyelőt, Krenkó Géza nagyszabású segédtanfelügyelőt, Matyó Péter kispesti közszéki írnokot, Kappeller Ferenc Máv. irodavezetőt és Kiss József Máv. raktárnokot;

a B.k. 470. szakaszába ütköző megvesztegetés vétsége, továbbá a B.k. 391. szakaszába ütköző közokirathamisítás büntette miatt, mint azzal alaposan gyanúsítottakat feljeleníti Vogel Béla, Kerekes Ignác, Telekes Andoráné és Révai Minó előkészítő iskolatulajdonosokat;

végül a B.k. 470. szakaszába ütköző megvesztegetés vétsége miatt feljeleníti mint gyanúsítottat Mauthner Miksa előkészítő iskola tulajdonost, Kovács István rákosligeti polgári iskolai igazgatót és Száva József polgári iskolai tanárt.

Azután a kommuniké megemlíti, hogy letartóztatásokat azért nem eszközöltek, mert nem kell tartani a gyanúsítottak szökésétől.

A modern szinműbírálat

Recept a színügyi bizottságnak.

A város színügyi bizottsága tudvalevően a *Tüzimádók* című drámát bírálat céljából Lőcs Rezső gazdasági tanácsnoknak adta ki. A gazdasági ügyek kitünő ismerője elkészítette bírálati jelentését, amely színtén mai lapunkban olvasható. Kétségtelen, hogy Lőcs Rezső a legnagyobb lelkiismeretességgel írta meg a jelentését s hogy az még se sikerült úgy, mintha tesszem azt *Ambrus Zoltán* kezéből került volna ki, annak az a magyarázata, hogy Lőcs Rezső gazdasági tanácsnoka a városnak, aki: bírálati tanulmányokat nem várhatunk. Legfeljebb csak színműpályázati áreljézési jelentést kaphatunk tőle. De mint ilyen, az a jelentés kifogástalan is lesz.

Hiszen voltaképpen nem is Lőcs Rezsőről akartunk mi írni, hanem a színügyi bizottságról, erről a bájos naivitással mulató ártatlan társaságról, amely ezt a darabot, a *„Tüzimádók”* at, amilyen jögon a gazdasági tanácsnoknak kiadta, átutalhatta volna *Stankovics Milos* tüzoltó főparancsnoknak is, esetleg *Löwinger Miksa* dr. kitünő orvosnak, mert hátha a szereplőkön — a cím után ítélve — a prománia tünetel mutatkoznak?

A színügyi bizottság módszerét követve, a legközelebbi alkalommal a következő bírálatokra lehetünk elkészülve. A bizottság előzetes bírálatra kiadja az itt felsorolt darabokat:

A János vitéz Lőcs Rezsőnek és *Pászthy Kálmán*nak, a 3. honvédhuszárezred parancsnokának. Az előbbinek a legeltetési szabályok ellenőrzése, az utóbbinak a darabban előforduló huszáros vonatkozások megbírálása céljából.

Az aranyvirágot — *Weinberger Ferenc* ékszerésznek.

A tolvait — *Köller János* törvényszéki büntető tanácsi elnöknek.

A baccarat — a *Lloyd* intéző bizottságának.

Az ingyenélőket — *Dez:őft* foházfelügyelőnek.

A portici-i némát — *Avarfy Géza*nak.

A tanítónőt — *Makuczsa Karácsony* borosjenői tanítónak.

Romeó és Juliát — *Wojtek és Weisz*nak.

Viola az alföldi haramia — *Desapót István* csendőrőrmesternek.

A gyimesi vadvirágot — *Kovács Ferencnek* (Sikulus.)

Virraszt a szerelem — *Lukácsy Lajos*nak.

A csókkirályt — *Zubor Andornak*.

A reményt — *Varjassy Lajos*nak.

A kis szökevényt — *Klopfstein Ernő*nek.

Váljunk el, — *Sulkovszky Ida* hercegnőnek.

Sursum corda — *Odray Antal*nak.

A két árva — *Baldás Géza* árvabázi gondnoknak.

A miniszter ur előszobájában — *Kovács Vincének*.

A titok — *Bedő Arpád* drnak.

Utazás az ővegység felé — *Klonda Péternének*.

A pénzt —

Boyárnak.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Virraszt a szerelem, vigjáték. (C bérlet.)

Román művészeti estély a Fehér Keresztben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Érdekes művészeti estélyt rendezett tegnap az aradi román intelligencia a „Fehér Kereszt” szálloda nagytermében. Az estély érdekessége *Barsescu Radovici* Agatha bukaresti születésű művésznő fellépése volt. Barsescutöbb éven át a bécsi Burgtheater ünnepeit tragikája volt, aki vendégléllépésével Angliában, Franciaországban, sőt Amerikában is nagy sikereket ért el. Mostan egy new yorki színházhoz kapott szerződést és mielőtt Amerikába menne, körutat tesz Európa nagy városában. A magyarországi románok meghívására eljött Magyarországra is és már több helyen, Brassóban, Lugoson, Nagyszombatban, Szászvároson nagy sikereket aratott fellépésével.

A tegnapi estélyen Racine *Phaedra*jából adott elő monolog részletet s ezen kívül saját szerzeményű programpontokkal is szerepelt. A nagy közönség, melyben nemcsak az aradi, de a környékbeli román intelligencia és a helyőrség tisztikara igen nagy számban volt képviselve, zajos tapsokkal jutalmazta a kiváló művésznő előadását.

Gyönyörű énekszámokkal szerepelt az estélyen *Kozma Lucia* kisasszony, *Cozma* temesvári ügyvédnek, a nagyszabású „Albina” vezérigazgatójának leánya. Román da'el zajos tapsokat keltettek. Művészi zongoraszámokat adott elő *Hodos Gitta* kisasszony, *Oncu Miklós*nak, a „Viktoria” vezérigazgatójának leánya. Hasonlóképpen nagy hatást ért el lovag *Ferrari d'Albarredo*, az aradi Nemzeti Színház művésze is, aki opera-részletekkel fajste be a nagysikerű estélyt.

* *Faust* Érdekes vendégszerepléssel ment ma este Gounod remekműve, *Faust*. *Juristty* Uros szerb tenorista mutatkozott be *F.ust* szerepében és egész szerepét tizenkét nap alatt magyarnul tanulta be, ami magában véve is dicséretet érdemel. *Juristty* figyelemreméltó lírai tenorista tehetség, kellemes beható hanggal. Énekművészete még sok kívánni valót hagy, de alkalmas és fejlődésképes hanganyaggal rendelkezvén, szép jövő előtt áll. A közönségnek nagyon tetszett és többször nyílt színen is viharosan megtróliák. Klasszikus volt *Margit* szerepében *Wlassak Vilma*, kitünő volt *Ladisslay* és *Hunyady*. Márthát *Csillag Szerána* énekelte megiepő bizalossággal, nagy zenel intelligenciát tanusítva. A kar igyekezett megszavarni az est harmoniáját. H. G.

* *Virraszt a szerelem*. Ennek a pompás francia vigjátéknak volt ebben a szezonban ugyszólván a legnagyobb sikere. Ahányszor játszották, mindig szufolt ház nézte végig az előadást. A színház igazgatósága holnapra tüzte ki előadásra a „*Virraszt a szerelem*” című vigjátékot, amelynek szereplői ugyanezok, mint a premiéren.

* Változások a színtársulatnál. Tudvalevő, hogy a színtársulatot tavaly új rendet léptetett életbe, mely szerint a színtársulat szerepessé, nem mint eddig Virágvasárnapkor, hanem minden évben szeptember 1-én jár le. Az aradi színtársulatnál csupán *Kállay Jolán* szerződése jár le jövő áprilisban, a többieké azonban csak szeptemberben. *Kállay Jolán* még nem tárgyalt szerződése megújítása tárgyában, bár a legjobb megoldás az lenne, ha a kiváló

szubrett továbbra is az aradi társulat kötelékében maradna. A társulat többi tagjai még meg sem kezdődtek a tárgyalások, és egyelőre teljesen bizonytalan, milyen változások lesznek a társulatonál.

* Barátságos vacsora Cholnokyval. A Kölcsey-egyesület negyedik felolvasásának együttes előadója Cholnoky Jenő dr., kinek a képeket Rosznyay József dr. fogja vázlatra venni. Az előadás délután 5 órakor kezdődik. Este 8 órakor a Kölcsey-egyesület tagjai a Fehér Keresztben vacsoráznak a népszerű vendéggel. Az étkezés éltap szerint történelmi és azon a Kölcsey-egyesület elnöksége szívesen látja Cholnoky dr. minden tisztelőjét.

* A vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután mérsékeli helysarak mellett a *Kedélyes paraszti* című pompás operett kerül színre. Este pedig helyi szerzők, Radó Károly dr. a *Kikapós férjek* című bohózatát játsszák.

* Swárdstöm, a világ legnagyobb ének művésznőjének december 18-án d. u. 5 órakor a „Fehér Kereszt” negyteremben tartendő hangversenye iránt igen nagy az érdeklődés. Jegyek kaphatók 8, 6, 5, 4 és 2 korona helyarással. Klein Mór könyvkereskedésében.

* Belgrád látkepe. Szombaton került az Uránia színházban utolszor bemutatásra Belgrád látkepe. A pompás képen látható Péter szerb király, amint kíséretével a vasúti állomáson érkezik és külön udvari vonattal Nisba utazik. György trónörökös többször szerepel a képen. Egy díszes esküvőn látható a szerb Bob herceg, majd legfiatalabb öccsével, amint kocsi szélén. Különösen sikerült felvétel a kónakról készült kép. Pompás udvari fogatok görögök végig a kavicsos behintett úton és közveszélyes körülmények között nyújtanak fogalmat a szerb udvari pompáról. Az utcákon tömegesen lehet látni parádába öltözött katonatisztokat, díszes katonabandát. Rendkívül érdekes a szerb fővárosról készült kép, mely nagy tetekést aratott a körös-sígnél. Zepellin léghajója szombaton látható uroljára.

Szélhámos hősszerelmes.

Vagyonából kiforgatott árva.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 11.

A budapesti ítélőtábla ma a törvényszék ítéletének megváltoztatásával súlyos fogházbüntetésre ítélte egy szélhámos színészt, aki furfangos módon tüntette el egy özvegyasszony nagy hagyatékát, hogy kitorja abból az elhunyt kisleányát.

Az ügy, amelylyel néhány hónappal ezelőtt a lapok is sokat foglalkoztak, a következő:

László Lebovics Miksa, aki mint hősszerelmes színész a *Salgó Billa* nevet vette fel, évekkel ezelőtt megismerkedett a bács megyei Cervenka községben Schneider Károly dr. özvegyével. A színész csakhamar szerelmet vallott a dúsgazdag özvegynek, aki Salgó rábeszélésére eladta földjeit és minden vagyonát pénzre téve Margit nevű nyolc éves leánykájával és Salgóval együtt kintazott Amerikába. Itt állítólag anyakönyvvezető előtt házasságra léptek, de ezt Salgó nem tudta bebiztosítani.

Newyorkban Salgó vendéglőt nyitott, amely elég jól jövedelmezett. Időközben azonban az asszony meghalt. A zombori árvaszék ekkor érdeklődni kezdett a kiskoru Schneider Margit negyvenezer korona öröksége iránt és tudakozódott a newyorki osztrák magyar főkonzulátusnál Schneiderné hagyatéka felől.

Salgó kijelentette, hogy az asszony után nem maradt több kétszáz dollárnál, ezt a pénzt a temetésre fordította és megesküdött arra, hogy Schneiderné neki törvényes hitvese volt. Ezt akarta, hogy ez alapon őt rendeljék ki a leánykaja gyámjává, a newyorki bíróság azonban nem neki, hanem az árvaszék időközben

Newyorkba érkezett kiküldöttjének adta át a kis leányt.

Az árvaszék küldötte a leánykát hazahozta Magyarországra. Velük jött Salgó is és az özvegy vagyonából maradt néhány ezer korona ékszert is adott a gondnoknak assal, hogy több hagyaték nem maradt. Ekkor Salgótlopás és hamis eskü miatt bűnperbe fogták. A budapesti törvényszék nem látta a vádakat bebiztosítva és Salgót felmentette.

Ma foglalkozott az ügygel a budapesti ítélőtábla, amely az első bíróság ítéletét megváltoztatta és Salgót hat hónapi fogságra ítélte.

Polónyi, az esküszegő.

Fejérváry báró nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 11.

A politikai köröket ma, ugyiszólva kizárólag Polónyi Géza három és fél óras beszéde foglalkoztatta. A pártkörökben este sokan fordultak meg és általában elítélőleg nyilatkoztak a beszéd egyes részeiben megnyilvánuló kormányellenes tendencia ellen. Különösen nagy volt a felháborodás a zalkotmánypártiak sorában, mert Polónyi beszédének éle voltaképen Andrássy Gyula gróf belügyminiszter és az alkotmánypárt ellen irányult.

Azt is megállapították Polónyiról, hogy esküszegést követett el, mert beszédében olyan dolgokat is hangoztatott, amelyeket az igazságügyminiszter korábban tartott minisztertanácsokon tárgyaltak.

Többen azt az álláspontot hangoztatták, hogy Polónyit nem kell komolyan venni s nyomban akadt valaki, aki tréfás megjegyzéssel kísért a beszéd egy hatásosnak látszó argumentumát. Polónyi ugyanis támadta a plurális választójogi tervezetet és azt mondta, hogy a csatában sem halhat meg valaki háromszor.

— Csodálatos, — mondotta az egyik képviselő — hogy Polónyi már több mint háromszor halt meg és még mindig életben van.

A függetlenségi pártban az a nézet, hogy Polónyinak mai felszólalásával kettős célja volt: a kormány helyzetét megnehezíteni és a fuzió létrejöttét megakadályozni.

Amint az már Polónyi felszólalásai után szokás, ezuttal is jön egy cáfolat, amely valótlannak bélyegzi a volt igazságügyminiszter beszédének egyik legfontosabb passzusát.

Fejérváry Géza báró volt miniszterelnök ugyanis a Pester Lloyd munkatársa előtt ezt a kijelentést tette:

— A ma esti lapok szerint Polónyi a többek között oda nyilatkozott, hogy 1906. április elején, amidőn a béketárgyalások megindultak, a Fejérváry kormány egyes tagjai azt igyekeztek elhitetni a közvéleménnyel, hogy a király a kibontakozáshoz csak ama feltétellel adja beleegyezését, ha a néppárt és az alkotmánypárt az alakítandó kormányból kimaradnak. Ha valaki, úgy Polónyi Géza tudja a legjobban, hogy ezen állításból egy betű sem igaz.

Andrássy belügyminiszter egyébként a Ház holnapi ülésén röviden válaszolni fog Polónyi mai beszédére.

Felmentett kereskedő.

Mellőzték az irásszakértők véleményét.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Egy aradmegyei kereskedő állott ma az aradi törvényszék előtt magánokirat-hamisítás büntetével vádolva. Az aradi Viktória takarékpénztár ugyanis peresített egy kilencvennyolc koronás váltót, amelynek egyik forgatója nem ismerte el, hogy a váltót ő írta alá. Mivel a váltó elfogadója az illető kereskedő volt, az a gyanu merült fel, hogy a hamisítást ő követte el. A főtárgyaláson kihallgatott irásszakértők is a kereskedő ellen vallottak, azt állítva, hogy a hamis névalírás tőle ered, de a törvényszék egyéb bizonyíték hiányában nem fogadta el irányadóul a két szakértő véleményét és felmentő ítéletet hozott.

Az ügy előzményei ezek:

Friedman Simon lási kereskedő jó barátságban állott egy községbeli földművelővel, Dancs Gerassimmal, akivel közösen több ízben vettek fel váltóra kisebb-nagyobb összegeket. Legutóbb Friedman az aradi Viktóriához Dancs kezérege mellett száz koronás váltót nyújtotta be, amelyet a múlt év március tizenegyedikén egy kilencvennyolc koronás váltóval utított meg.

Mikor a váltó lejárt, Friedman nem fizetett, mire a takarékpénztár pert indított ellene és a váltón szereplő Dancs Gerassim ellen. Dancs a váltókereset ellen kifogásokkal élt, amelyben aláírását nem ismerte el valódinak. Az ügyesség ezért magánokirathamisítás miatt büntvadi eljárást tett folyamatba a kereskedő ellen, akinek ügyében ma volt a főtárgyalás Bittó József törvényszéki bíró elnöklésével.

A kihallgatott tanúk semmi terhelőt nem vallottak, Dancs Gerassim pedig nem emlékezett határozottan, aláírta-e, vagy sem a váltót, mivel Friedmannal már tíz év óta tesszenek egymásnak hasonló szivességet. A vádlott kereskedő tagadta, hogy Dancs neve hamisítva van a váltóra.

Szathmáry István és Almási T. Pál polgári iskolai tanárok, akiket mint irásszakértőket hallgattak ki, egyértelműleg azt állapították meg, hogy Dancs nevét Friedman hamisította a váltóra. Ezt különösen a „c” betű jellegzetes alakából következtették, amely szerintük teljesen megegyezik Friedmannak a próbairásnál használt „c” betűjével.

Fikker Károly dr. ügyész ez alapon marasztaló ítéletet kért, de Krenner Zoltán dr. védő hatásos beszédében mutatta ki, hogy egyéb bizonyíték nélkül, pusztán az irásszakértők véleménye alapján a kereskedőt elítélni nem lehet. A valószínűség is a mellett szól, hogy a váltót maga Dancs írta alá aki viszontszolgálat fejében már évek óta segít így Friedmanon és ezáltal sem állította határozottan, hogy a váltót nem ő írta alá. Friedman azonkívül jó módú ember, akinek nincs arra szüksége, hogy száz korona miatt váltót hamisítson, amikor tudja, hogy Dancs bizonytalan ember és a váltó fösszegét amugy is ő rajta, mint elfogadón fogják behajtani.

A bíróság teljesen helyt adott a védő érvelésének és Friedman Simont a magánokirat-hamisítás vádjától felmentette.

SPORT.

+ Az aradi tornaegyesület választmánya a hó 12-én délután 6 órakor a liceumi tornacsarnokban ülést tart. Tárgy: a jubileumi ünnepély sorrendjének megállapítása.

Orosz főtisztviselők botránya.

Elsikkasztottak öt millió rubelt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 11

Nagyszabású sikkasztásnak jöttek a nyomára az Oroszbirodalomban. Több állami főtisztviselő évek óta rendszeresen üzte a büns visszaéléseket, amelyekkel az államot több mint öt millió rubellel károsították meg. Egész Oroszország közvéleményét élénken foglalkoztatja a kínos botrány ügye, amelyről a következőkben számolunk be:

A „Berliner Tagblatt” jelenli Pétervárról: A birodalmi adósságok törlesztési bizottsága szelvényosztályában elkövetett sikkasztások ügye szenzációs botrányná kezd kialakulni. A két főbűnös a vizsgálat elől külföldre szökött, előbb azonban sikkasztásaiknak a nyomait a könyvek elégetése által eltüntették. Bárna a két hivatalnoknak csak 100—100 rubel havi fizetése volt, házáik voltak, versenyistállót és szokékat tartottak, akik 150 rubel havi fizetéseket kaptak, váltókat számoltak le és egy felebbvalójuknak igen jelentékeny összegeket kölcsönöztek. Más kisebb hivatalnokoknak jól menő füzserüzleteik voltak és házakat vásároltak, melyek mindegyike a rubelek százezreibe kerültek. Mindest felebbvalóik tudták, de soha nem érdeklődtek aszíránt, hogy ezek a hivatalnokok vagyonukat honnan szerezték. A sikkasztások tizenkét évre nyulnak vissza.

Egy pétervári távirat szerint a nagyarányú sikkasztás az állami adók törlesztését ellenőrző osztályban történt. Ennek az osztálynak szokták átadni a megsemmisítésre szánt állami papirokat. Az osztály főbb tisztviselői azonban a papirokat nem semmisítették meg, hanem a maguk céljaira használták fel. Az ilyen el-sikkasztott összeg mintegy öt millió rubelt tett ki.

Egy pétervári napilap meg is nevezi a főbűnöszt Szlovinski főtisztviselő személyében, akit már elfogtak és börtönbe vetették. Szlovinski bevallotta a sikkasztást és azt is, hogy a manipulációkat az osztály főbb tisztviselőivel együtt követte el. Azt beszéli, hogy a leleplezés folytán Marisonov birodalmi ellenőr általa megrendült.

Wölfling Lipót — „erkölcsileg züllött”.

Sajtóper a honosítása miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 11

A Dieudorfban kétszer hetenkint megjelenő Wenthaler című demokrata ujság abban az időben, amikor Wölfling Lipót honossági fölvetelét kérte Regensdorfi községben, a zürichi kaanton egyik városában, támadó cikkekben tiltakozott a főherceg fölvetele ellen. Akeret, a lap szerkesztője azt írta, hogy a regensdorfiak nélkülöznek egy olyan polgárjogot, amely olyan nyulat, aminő Wölfling, terel az ő konyhájukra. Ez a szeretetreméltó megjegyzés vonatkozott Bader dr.-ra, Wölfling jogi képviselőjére, aki a gyalázkodásért 1600 frank kártérítést követelt. A dieudorfi kerületi bíróság november 4-én tárgyalta ezt a pört, amelyben meghozott döntést.

Akeret szerkesztő maga védkezett. Bader dr.-ról azt mondta, hogy intimsa Wölflingé, az

aki a főherceget alaposan ismerte a becsületes meggyőződéssel nem ajánlhatta szülőföldjére polgárának. Bader dr. egyenesen maga ellen fordította a követelményt a határtalan vakmerőség volt (de, hogy szülőföldje honpolgárának jelöljön egy erkölcsileg züllött, adósságesztelő embert. Akeret kijelentette, hogy közérdeket szolgált és kritikája is igazságos volt. Bader dr. kijelentette, hogy Wölfling Lipót tisztességes, becsületes ember, akinek évi 30.000 korona renteje van a vár rá 200.000 korona vételár, 1917-ben pedig igényt támaszt néhai Orth János 30—40 milliós hágyatékára.

A kerületi bíróság elutasította Bader dr. keresetét a következő megokolással:

Bader dr. nem bizonyította, hogy a „Wenthaler”-ben megjelent cikk neki kárt okozott a kerületet a közérdek vezette, amikor tiltakozott a főherceg honosítása ellen a támadta a főherceg protektorát. Az iratok igazolják, hogy épenességgel nem kedvez olyan emberek honosítása, a minő Wölfling Lipót. Wölfling előlétele nem kilogástalan a cselekedet széles körökben keltettek megütközést.

HIREK.

Megy a vonat . . .

Megy a vonat, néma vonat
Idegen országba,
Görbe hegyek országába,
Messze Boszniába!

Téli ködök betakarják,
Elföldi a távol,
Nehéz felhők elkísérik
A magyar határról!

Megy a vonat, néma vonat,
Nem szól nóta benne,
Magyar legény szótlanul néz
A nagy idegenbe!

Üres tarlok, kopasz hegyek,
Kárognak a varjak . . .
Hej, talán majd tavasz táján
Vérrozsák fakadnak!

Jim

Steinheilmé beteg.

Szabadiábra helyezik.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 11.

A férje és anyja meggyilkolásával gyanúsított Steinheilmé ügyében már a legközelebbi napok egyikén némi fordulat várható. Steinheilmé ugyanis, mint Párisból táviratozzák, súlyos beteg, úgy, hogy feltétlenül orvosi kezelés alá kell venni s ezért holnap, vagy holnapután szabadiábra bocsátják, de természetesen azután is erős rendőri felügyelet alatt marad.

André vizsgálóbíró tegnap újból kihallgatta Steinheilmét. Arra a kérdésre, hogy azelőtt miért állította, hogy rablók törték be, akik ékszereit elrabolták, így válaszolt:

— Nem bánom, bevallom az igazságot. Tényleg azt állítottam, hogy ékszereimet ellopták, de ezt csak azért mondtam, mert barátaim megígérték nekem, hogy hamis ékszereimet igazakkal fogják kicserélni.

Bertillon doktor, aki az ujjlenyomatokat vizsgálta meg, tegnap terjesztette be jelentését. Eszerint a konyakos

üvegen talált ujjlenyomatok Steinheilmétől és Wolf Máriától származnak.

Ogier, a kémiai intézet igazgatója, aki Steinheilmé házi gyógyszerárának megvizsgálásával volt megbízva, szintén beadta szakvéleményét, amelyben azt mondja, hogy a konyakmaradék tiszta volt s a házi gyógyszerárban nem talált mérget.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 12-én az időjárás: változó, szeles, fagypont körüli hőmérséklet, sok helyütt esapadék.

— Prága csendes. Bécsből táviratozzák: Politikai körökben elterjedt értesülés szerint Prágában a jövő héten megszüntetik a statáriumot; ha azonban a csócselék ezután is megzavarná a rendet, újra elrendelik és pedig kivételes állapottal szigorítva.

— Egy aradi származású tábornagy halála. Egy bécsi távirat jelenli, hogy tegnap délelőtt egy ottani szanatóriumban elhunyt Steinitzer Ferenc nyugalmazott tábornagy. Steinitzer Ferenc 1847-ben Aradon született. Apja Steinitzer József volt, kinek az elhunyt kivül néhai Steinitzer Károly aradi törvényszéki bíró is fia volt. Steinitzer Ferenc, aki közeli rokona volt néhai Steinitzer Félix aradi ügyvédnek és a tavaly elhunyt Steinitzer Jakabnak, 12 éves korában került el Aradról a házmartoni katonai reáliskolába. Itteni tanulmányainak végzésével gyorsan haladt a katonai pályán. Lovagja volt a Lipót-rendnek s a III. osztályú vaskoronarendnek és tulajdonosa volt a katonai érdemkeresztnek is.

— Zselenski gróf „életveszélyben”. Lippai és temesvári közlések nyomán olyan hírek terjedtek el, mintha Zselenski Róbert gróf ellen valaki merényletet akart volna elkövetni temesújfalui birtokán. A gróf környezetéből kijelentik, hogy a merénylet híre nem igaz. A dolog a következőképpen történt: Szombaton délután, a mikor a gróf nem is tartózkodott a birtokán, egy részeg kóbor színész beállított a kastély udvarába s kijelentette, hogy neki mindenáron Zselenskivel kell beszélni. Megmondták neki, hogy a gróf nincs Ujfalun. Erre a részeg ember káromkodni kezdett, amiért aztán a szolgák kivezették az udvarról. Késelésről szó se volt.

— Emberöléssel vádolt erdélyi milliomas. Az idel nyáron történt, hogy Ifj. Groedel Birnát báró, akit valahol Máramarosban ért a kovásznai fetelepén dűzöngő tűzvészről szóló távirata, automobilba vágta magát és löhalálában vágatott le Kovászna felé. A szélesebb szágulálás a szolnokdombokamegyei Fejér mellett véres tragédiát okozott. A rohanó gépkocsi elütötte az országúton Barta János uszkaparót, négy apró gyermek apját és segítség nélkül hagyva a szétrozsolt embert — elrobogott a csendőrség előtt. A nyomozás Brassóban jutott nyomukra, s a hatóság azonnal vád alá helyezte a seffőrt. Az első tárgyaláson azonban, amelyet — mint tudósítónk jelenli — most tartott a déli törvényszék, súlyos gyanúkok merültek fel Groedel Birnát báró ellen is. Kiderült, hogy a seffőrt figyelmen kívül ugyan a fék használhatatlanságára gondolt, de ez ráparancsolt, hogy tovább haltszon. Megállapítást nyert az is, hogy Groedel a véres szerencsétlenség után az eredeti úttól eltérőleg Besztercésre, onnan pedig Segesvárra vezette az autót, ahol ő maga vonatra ült, a seffőrt pedig Brassóba küldte. Mindezek után a törvényszék az ügyész indítványára vádemelés céljából elnapolta a tárgyalást.

— **Autobusz-baleset.** Ma estefelől valószínűsítik, hogy a város egyik autobusával súlyos baleset történt. Azt beszélték, hogy az egyik autobus felfordult és a benne ülők veszedelmesen megsebesültek. A hírekből, mint értesülünk, a tény ennyi: Délután öt óra tájban egy új sofőr egy autóbust vezetett be az állomástól a városba. A Béla-téren egyik kanyarultnál az autobus felbillent és ha a sofőr meg nem akadályozza, az árokba fordult volna. A felbillent kocsis utasai az autobus falához ütődtek; egy tűzérkapitány homlokával a kocsi egy kiszögélő részéhez esett, ami véresre karcolta homlokát. Még egy két utas kapott kisebb-nagyobb ütődést, de súlyos baleset szerencsére nem történt.

— **Hídmunkák ellenőrzése.** Az épülfőiben lévő vasúti munkálatoknak ellenőrzésével a kereskedelmi miniszter *Beke* József műszaki tanácsost bízta meg. *Beke* ma Aradon volt a megtekintés az építkezést.

— **Súlyos ítélet.** Párisból jelentik: Az esküdtörzs *Martini* és *Marchallt*, a La Guerre Sociale című antimilitarista lap munkatársait a katonák engedetlenségére való izgatása miatt öt évi fogságra és 100 frank pénzbüntetésre ítélte.

— **A tifusz terjedése Arad megyében.** Jelentettük már, hogy az arad megyei Nádas községben hetek óta pusztít a tifusz járvány. Most azt jelentik lapunknak, hogy a községben néhány nap óta nem fordult elő újabb megbetegedés, ami a szakértők szerint a nagy hideggel függ össze. A betegek száma most 29, a halottaké pedig időközben hétre szaporodott. Itt kizárólag román parasztok estek a tifusznak áldozatul. A Nadastól nem messze fekvő *Tauc* községben is föllépett a tifusz, amelyet kétségtelenül a községen át folyó patak vize hozott Nádasról. Vannak ugyanis olyanok, akik a patakból szerzik be ivóvizüket, ez a víz pedig fertőzött, mert Nádas felől folyik. Eddig a Köznyszeg grófi uradalom gépészenek, *Lajos Imrének* a fia és *Antal János* cipész kapták meg *Tauc*-on a tifuszt. *Uray* dr. községi orvos messze menő óvintézkedéseket tett a járvány megfékezésére érdekében.

— **Az aradi munkásbiztosító pénztár igazgatója** az évi december 13-án vasárnap délelőtt 10 órakor rendes igazgatósági ülést tart az alábbi tárgysorozatban:

Elnöki jelentés a kamarai szaktanácskozásról és az aradi gyógyszerészekkel folytatott tárgyalásokról. Ugyeztető titkár jelentése a két és három százalékos járulékok fizetési számairól, az 1907. XIX. t. c. módosításáról, a november havi pénztári forgalomról a tag és betegségi statisztikával forgalomról, a kötelező betegjelentésekről és az országos pénztár által jóváhagyott járadék határozatokról. Longyel Tivadár igazgatósági tag lemondása és pótlag behívása. Határozat hozatal az országos pénztár 14029/908. számú körrendeletével elrendelt munkálat fogasztására tárgyában. Ugyeztető titkár jelentése a Weisz-féle vízgongyár járulékok fizetéseiről és azon segélyezési és egyéb költségeiről, amelyek a gyár alkalmazottainak biztosítása a pénztárnak okoz. Határozathozatal a tárgyban. A kereskedelmi kamara átirata segélyezési kérvények B. leseti kártalanítási ügyek. Ugyeztető titkár javaslata az állászervezési határozat megváltoztatása tárgyában. Az orvosi tanács által előkészített ügyek. Leírási kérvények. Az üzemeltetésig beérkező sürgős ügyek elintézése. Esetleges indítványok.

— **Letartóztatott lázító.** *Pancsováról* tájékoztatás: *Alajos* Vadimic dr., akinek letartóztatását a temesvári vizsgálóbíró láci és címén

kérte a pancsovár hatóságától, ma kísérték át Temesvárra. A kíséret két fogházőrből és egy őrmesterből állott. A vasúthoz vezető utat csendőrök őrizték. Incidens nem történt.

— **Ezüstlakodalom.** A múlt hónap 29-én ülte meg ezüstsakodalmát Béceben az aradi származású kiváló festőművész, *Kaufmann* Lajos és neje, született *Bauer* Julie. Az ünnepi művészt és nejét az alkalommal a bécsi művészvilág eláravította jókívánságokkal. A bécsi múzeum Curatoriuma küldöttségileg tisztelgett a jubileumánál, élén *Sonntenthal*, *Politzer* udvari tanácsossal és *Horovitz* festőművésszel. A bécsi „Künstlerhaus” küldöttségét *Angeli* professzor vezette. Ezen kívül a bécsi és a magyar előkeleltetések százszámra gratuláltak az ünnepi házaspárnak.

— **Halálra ítélt magyar munkás.** St. Pöltenből sürgönyzik: Az idevaló esküdtörzs ma ítékezett *Marlovic* Ferenc és *Szabó* István fölött, akik kirabolták és meggyilkolták munkástársukat, *Kovács* Sámuel. *Kovács* megtakarított pénzével, több száz koronával épen hazájába, Magyarországra indult s a szerencsétlen embert útja közben fosztották ki és gyilkolták meg. Az esküdtek előre megfontolt gyilkosságban és rablásban találták bűnösnek a vádlottakat s a bíróság úgy *Marlovic* Ferencet, mint *Szabó* Istvánt akasztófára ítélte.

— **Favágók küldöttsége a polgármesternél.** A fűrészelő és favágógép a fűrés és fejsze kézi munkálatot érzékenyen megkönnyíti. A gép használata család kenyere veszélyeztetett. Mint már megírtuk, a favágók a napokban meg is akarták látni a gépet. Ma *Varjassy* Lajos polgármesternél jött egy favágóküldöttség s arra kérte, hogy vonja vissza a tanács által kiadott iparengedélyt. A polgármester azt válaszolta a küldötteknek, hogy ezt nem teheti s türelemre intette a kétségbeesett embereket, akiket küldök a városi udvarán zajongva vártak. A hozott válasz nem elégtette ki őket s elhatározták, hogy a közgyűléshez fordulnak oltalomért.

— **A főváros hé alatt.** *Budapestről* jelentik: Ma reggel sűrű ködökben kezdett hullani a hó a fővárosban és dél felé már vastag hóepel borította az egész várost. A székesfővárosi köztisztviselési hivatal munkásaival és hóekével nyomban hozzálátott a hó eltakarításához és sikerült is az utcai közlekedést biztosítani. A havasítás azonban egyre tart s a közlekedési vállalatok nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a forgalmat fenttartsák.

— **Halálozás.** *Batthelm* Vilmos aradi volt kereskedő a hó 11-én reggel 4 órakor meghalt. Szombaton, 12-én délután 8 órakor lesz temetése, a köztemetés *Varjassy* utcai halottakamrájából.

— **Merénylet a cukrászüzletben.** *Budapestről* jelentik: Tegnap délután *Lukács* Sándor *Andrássy*-ut 16. számú cukrászüzletébe beállított *Belák* Lajos péksegéd és edzőtényit vásárolt. Egyszerre kellemelelen búz terjedt el. Keresetek az okát és ekkor látták, hogy az ajtóban valaki kártoleddat öntött ki. Nyomban *Belákot* gyanúsították meg. A péksegéd tagadta, hogy ő öntötte volna ki a kártoleddat. Ennek dacára rendelt hívták, aki megmozdította *Belákot*. Később kártoleddat találtak az ajtó mellett. *Belák* a főkapitányra, ahol kihallgatták. *Belák* azt a védkezést, hogy a kártoleddat foglajás miatt kell neki. Tagadja, hogy ő öntötte volna el a merényletet. A kár 80 korona. Az üzletben volt minden cukrászüzletben. Biztos lett a kártoleddat szágától. Eddig, hogy a cukrász segédet szájkelek. A rendőrség hi-

sonyosra veszi, hogy a merénylet boszú műve. Belákot előreléptették, de folytatják ellene a vizsgálatot.

— **Lánczy Ilka árválért.** *Budapestről* írják: *Lánczy* Ilka, a Nemzeti Színház korán elhunyt kiűntő művésznőjének árván maradt gyermekei javára a főváros előkelő társasága körében mozgalmat indítottak, hogy egy nagyszabású hangverseny jövedelmével támogassák az árvákat. A hangversenyen, a melyet még ebben a hónapban vagy legkésőbb januárban a fővárosi Vigadóban szándékoznak rendezni, több kiváló fővárosi művész és művésznő vesz részt.

— **Felrobbant ház.** *Párisból* jelentik: A VI. kerületben, Rue de Regardeban tegnap egy ház robbanás folytán rombadőlt. A lakosság között pánik tört ki. Több ember az ablakokon ugrott ki és súlyosan megsebesült. Tíz egyén részben égési sebeket, részben mérges gázok belélegzése által fulladási rohamokat szenvedett. A robbanás oka még nincs megállapítva.

— **Weinberger** Ferenc népszerű és elsőrendű ékszerész Arad, *Andrássy* ut 20. Ajánlja legszébb és legolcsóbb karácsonyi és újévi ajándékokat a legjutányosabb, mélyen leszállított árakon. — Telefon 439 3695

— **Köszönetnyilvánítás.** Alulírott hálás köszönetet mondok mind azon nemes gondolkodású uraknak és uraknak, kik nagyra becsült közreműködésükkel lehetővé tették a ségái óvodában egy általam rendezett jótékony célné mesedélután megtartását. *Feix* zongoragyáros urnak zongorája díjmentesen átengedéseért, *Lieberman* Lajos és nejeinek más szíveskedéséért, valamint a felülfizetések és a nagy közönség szíves részvételéért, mellyel Aradon az első jótékony célné mesedélután kitüntette. Egyben ezenel tudatom, hogy jövedelem volt, 79 00 kor. Kiadás 35 50 kor. Tiszta haszon 44 40 kor. Melynek egy része a ségái szegény óvodások felruházására, a másik része az általam létesített aradi óvodá egyesület segélyalapja javára fordították. Kéréssem megújítása mellett előre is hálás köszönettel vagyok. Tisztelettel *Rákóczy* Klára városi óvodá.

— **Ezüst tombola.** A Központban ma rendkívül értékes ezüst tombola estély.

— **A legszébb karácsonyi és újévi ajándékok** nagy választékban, mélyen leszállított árban, finom női táskák és más bőraru különlegességek, fésű garnitúrák, manikűrök, elegáns utazó készletek, anélkül és kapták, ezüst, borostyán, tajték szivar és cigaretták szípták, valódi francia és angol illatszerek elegáns karkétyekben kapható *Hegedűs* Gyula üzletében Arad, *Andrássy*-tér 15. 2411

— **Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni** csak úgy lehet, ha nékülöznetű hűléreket egy olyan pénzügyi intézményben helyezik el, ahol a postatakarékpénztári kamattól jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézményben a legkisebb összegű tőkét kezdve a legmagasabb összegig fogadják hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül visszavissza. Minden betétkap egy „Szállás” féle tükörrel perselyt kap ingyen. 2711.

— **Szabó-féle** pármal ibolya-zsáppan a csap panok között. Rendkívül kellemes, nagy hatású, hanem ibolya illata s bürpüldő hatása olyan hogy egyetlen külföldi zsáppan sem veremegyerhet vele. Készült: Szabó Béla pármal zsáppan gyáros *Miskolcon*. Darabja 80 fillért kapható minden gyógyszerüzletben s jobb árú kereskedésben. Főraktár Aradon *Vojtek* és *Weisz* drogériájában. 3121

— **Biztos gyógyhatás.** Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében fejfájásban, szorulásban, főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll-féle” sóiditiz pörök” használata által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel *Moll* A. gyógyszerész és. és kir. udvari szálbitótól Bécs, I. *Tuchlauben* 9. A vidéki gyógyszerüzletben határozottan *Moll* A. készítménye az ógyári jelvényével és aláírásával kérendő.

— **Likőr aromák** kisüntő likőrök előállítására; — hársítóg — *Vojtek* és *Weisz* ut. 191

TARKASÁGOK.

(Az incidens.) Tudvalevőleg a nagyváradi törvénytörés tegnap *Barta* Ferenc bünpörével foglalkozott. A belényesi választási verekedés utóhangja volt ez a tárgyalás. Egy aradi tanu onnan hozta a következő epizódot:

— Több tanut hallgattak ki, hogy tisztázassák, ki kezdte a verekedést. Az egyik paraszttal különösen bajosan boldogulhatott az elnök, mert nagyon fővénnyül felelgetett. Egyre csak azt mondta:

— Nem történt semmi, kérem alásan.

— De volt ott valami kis incidens is — szölt az elnök.

— Megtiszteltem a tekintetes törvényszéket — feleli a paraszt — lehet hogy vót, de én soh' se lltam belőle.

(Elegánsan) Egy aradi ékszerüzletben történt a minap a következő eset:

Egy fiatal banktisztviselő órát akart vásárolni. A kereskedő többféle órát mutatott neki, míg végre egy duplafedelű szép aranyóra megtetszett az ifjúnak.

— Mennyibe kerül ez az óra? — kérdezte a kereskedőt.

— Száz koronába! — volt a válasz.

— Kissé drága az! — mondta a fiatal ember.

— Kérem, ha Ön készpénzzel fizet, tíz koronát elengedek.

— Oh — vágta ki gyorsan az ifju — *mé nekem az a rongyos tíz korona. Irassa fel a száz koronát!*

(Zsuron.) Egy aradi zsuron a házikésszony nagyon ki akart tenni magáért. A pompás azsonna után egy kis kábarét rögtönzött, melyen ő és két barátja ve't részt. A házikésszony, akinek igen középserű hangja volt, egy szerelmes dalt adott elő. A dal meglehetősen hosszú volt és a hallgatóság már türelmetlenül várta a végét. Egyszerre csak est éneklő a dilettáns művésznő:

„Oh ha érzelmeim

Egyetlen szoba önthetném . . .”

A társaság egyik rossz nyelvű tagja odasugta ekkor szomszédjának:

— *Bár már látnám!*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Előfizető. Szeghalom. Csak teljes névvel ellátott levelekre adunk fölvilágosítást, de csakis akkor, ha a kérdező előfizetőnk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 11.

Az időjárás hidegre fordult és csapadékos jellegű lett.

Az első következtében a föld fagyos keménységéből enged s ott, ahol vetési munkálatokkal még mindig vissza vannak, a teendőiket teljesíthetik.

A gabonairodát irányzata változatlanul csendes, helyesebben inkább lanyhának mondható. A mai piacon elkelt:

1500 mm. buza 11.80—12.10

500 mm. tengeri 6.20—6.25

Rozs 9.70—9.80

Árpa 7.30—7.40

Zab 7.60—7.70

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 11.

Amerika $\frac{1}{4}$ -el olcsóbb. 6 ezer mm. változatlan.

As áruk 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilsra . . .	12.70—12.71	12.71—12.72
Tengeri majusra . . .	7.47—7.48	7.44—7.45
Rozs áprilsra . . .	10.53—10.59	10.53—10.54
Zab áprilsra . . .	8.72—8.73	8.75—8.76
Buza 1909 októberre . . .	11.09—11.10	11.09—11.10
Rozs októberre . . .	9.57—9.58	9.53—9.54

Zárul 5 órakor:

Csútrák hitelrészvény . . . . . 517 —

Magyar hitelrészvény 718 50

IDEGENEK ARADON.

— December 11. —

Fehér Kereszt szálloda. Wiegner Dezső utazó Bécs. — Sternberg Adolf utazó Berlin — Brell László kereskedő Bécs. — Beke József kir. műszaki tanácsos Budapest. — Schön Gyula utazó Budapest. — Márta Sándor dr. ügyvéd és neje Lippa. — Zsigmond Béla mérnök Budapest. — Singer Adolf utazó Budapest. — Keresztos Artúr főhadnagy Szeged. — Székula Axent és családja Világos. — Schwartz Mihály utazó Budapest. — Winkler Vilmos utazó Budapest. — Bobosán János és neje Temesvár. — Lyubits Lyubomir utazó Nagybecskerek. — Kauffmann József utazó Prossnitz. — Grész Samu utazó Budapest. — Berényi Adolf utazó Budapest. — Stein Vilmos kereskedő Budapest. — Eder Mihály utazó Budapest. — Jon Tudocseszku igazgató Lippa. — Rózsa Márton utazó Budapest.

Központi szálloda. Serbán Szilárd földbirtokos Halmágyasus. — Klein Lajos felügyelő Hatvan. — Balogh Lajos utazó Budapest. — Rónai Gábor utazó Budapest. — Oppenheim József utazó Temesvár. — Somogyi Lajos utazó Budapest. — Birkesi Arnold utazó Budapest. — Brand Lajos felügyelő Hatvan. — Bergel Leó kereskedő Váner. — Gilde József tanár Sarkad. — Jonasi Péter uradalmi titkár Bulc. — Amanth Gusztáv kereskedő György. — Rozsek Gyula utazó Budapest.

Vass szálloda. Markevis Kornél dr. ügyvéd Nagylak. — Klein Salamon utazó Bécs. — Hering József pincér Temesvár. — Pless Ignác nyomdász Budapest.

Pannonia szálloda. Pap Tivadar dr. ügyvéd Nagyhalmagy. — Herzsényi Imre kincstári birtokkezelő Hátzeg. — Rónay József dr. fogalmazó Budapest. — Lumtai Mihály építész Világos. — Lukács Jenő gépészmérnök Gattája. — Lukács János gazdálkodó Gattája. — Katona József aranyműves Szeged. — Titu Tiberiusz dr. orvos Brád.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi december hó 12-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Virraszt a szerelem.

Vigjáték 4 felvonásban. Irták: Flers és Caillavet. Fordította: Adorján Andor.

SZEMÉLYEK:

De Juvigny	Follinuszné.	Vernet Adolf	Szendrey M.
Jacqueline	H. Harmath J.	Merlin abbé	Várnay Jenő.
Carteret	Ditrói Mór.	Juvigny	Mártony R.
Lucienne	Novák Irén.	Rose	Benkóné.
Bernier Sophie	Zalay Margit.	St. Hermine	Lászy Etel.

Keszlete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.) Szenzációs ujdonság. Csak három napig.

Belgrád látkepe.

Műsor 1908. december hó 12-én szombaton:

1. Az elbűvölt kút. Bohózat. — 2. Az eltűnt hercegnő. Dráma. — 3. Belgrád látkepe. Természet után. — 4. A házasság árnyoldalai. Mulatságos. — 5. Jeruzsálem. Látványosság. — 6. Szívós macska. Kacagató. — 7. Vad-disznóvadász. Sportkép. — 8. Érdekes regény. Bohózat. — 9. A zenész álma. Fantasztikus. — 10. Karácsonyi álom. Mese. — 11. Zeppelin gróf kormányozható lég-hajója.

Előadások: Délután 5, este fél 7 és 8 órakor.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Karácsonyi kiállítás!

Ifjusági iratok,

(az összes idej ujdonságok! Kiváló új művek, alkalmi vételek.)

Diszművek

(kifogástalan állapotú munkák félárban!)

Karácsonyfadiszek,

(idei gyönyörű ujdonságok!)

Társasjátékok,

(meglepő választékban!)

Diszlevélpapírok,

(eredeti ujdonságok!)

Képeskönyvek,

(magyar, német, francia és angol szöveggel.)

Levelezőlap-albumok és emlékkönyvek,

(igen izléses kivitelben!)

A legdivatosabb névjegyek

azonnali készítése!

Irodalmi ujdonságok

(meglepő választékban)

és a legkülönbözőbb egyéb 401

ajándéktárgyak

bámulatos olcsó áron kaphatók

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papírkereskedésében

Aradon, Andrassy-tér 20.

(Fischer Etiz-palota.)

Kedvező alkalmi vételek!

DEPILLOR

HAJVESZTŐ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövekedés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér. Ovakodjunk az utáztatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Fagyviszketegségeknek biztos megszüntetésére,

Fagydagának gyors elmulasztására kitűnő hatású szer a

„Frigin” (örv. védve.)

Egy üveg ára ecsettel együtt — 70 fillér.

Vigyázzunk a „FRIGIN” névre.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban 241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Finom törköly-pálinka

250 liter, 21 fokos

eladó.

Literje 1 kor. 20 fill.

Grill Károlynál Világos.

Kőszén

3.60 korona.

100 kg.-ként házhoz szállítatik 50 kg.-os plombázott zsákokban

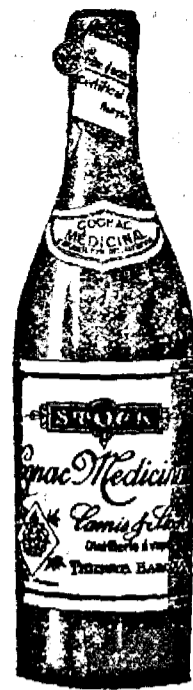
Megrendelhető:

Erdélyi bányar. t.

főraktáránál 2608

Karolina-utca 7. sz.

Telefon 206. sz.

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi borpárlat 3067

Camis és Stock

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. :- Kapható minden jobb üzletben.

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.) Telefon-szám 598.

Gáz- és villanylámpák, csillárok, legjobb minőségű gáz, villany, benoid izzóttestek, izzólámpaszemek, rechaud-k acetylen égők, üveg-felszerelések: hengerek, ernyők, tulipán és gyöngyök, szerelési anyagok legolcsóbb árakban és kivitelben. 3436

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Feltűnően szép

estélyi és alkalmi cipők, menyasszonyi kelen- gyék, elegáns férfi, női és gyermek utcai cipők minden kivitelben.

A hírneves „Kobrak” cipőgyár gyártmányainak egyed- elárúsítása.

Valódi orosz bagaria csizmák mérték szerint készítettnek.

Teljesen különálló olcsóáru osztály. 967

Lányi Marcell

„Kobrak” cipőraktárban

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

APRO HIRDETÉSEK.

Külön bejárata

butorozott szoba azonnal kiadó.
Weitzer János-utca 17. I. em. 3744

Bérbeadó

egy jó forgalmu, 23 év óta fenn
álló üzlet. Cim: Lórá Ignácné,
Ternova 3737

Intelligens

özv. urinő óhajtana irodai teendőket
elvégezteti. A német levelezést
is tökéletesen bírja. Ajánlatokat a
kiadóhivatal továbbít Értelmess jel-
ige alatt. 3738

Becher és Kildesheim-féle

világhírű pénzszekrények csakis
Pollák Arnold szállitonál kaphatók
Arad, Petőfi-utca 3588

Karácsonyra!

Legjutányosabban kaphatók: Diszle-
vélpapír, képeslevelezőlapok fa-
tárgyak festésre, imakönyvek, fes-
tőminták, karácsonyi diszek, csoda-
gyertyák, ifjúsági iratok és disz-
munkák. Tolnai Világlapja képvise-
lete. Folyóiratok. Divatlapok. Krausz
Paulin, Színházépület. Telefon sz.
511. 995

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne”. Ára szá-
monként 1 kor. 20 fill. Kapható
Ingusz I és Fia könyvkereskedésé-
ben Arad, Weitzer János-u. 201

Bizományi raktár
önálló vezetésére rak-
tárnok kerestetik azon-
nali belépésre. Biztosi-
ték 2-3000 korona szük-
séges. Fizetés megegye-
zés szerint. Cim a kiadó-
hivatalban. 3736

Veszek könyvtárakat,

egyek könyveket és hangjegyeket
legmagasabb áron. 80,000 köte-
tes kölcsönkönyvtár és zenemű-
kölszönző intézet. Telefon 385. sz.
Kerpel Izsó könyv- és papirkeres-
kedése, Aradon. Ugyanott tanuló
fiu és leány felvétetik. 3161

Főlerakat Vojtek és Weisz cég-
nél Aradon. 5779

643 és 653—1908. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiadott bírósági vég-
rehajtó ezennel közhírré teszi, hogy
a budapesti V. ker. kir. járásbíró-
ságnak 1908. évi Sp. XV. 739/8.
számu végzése folytán és a péter-
vásári kir. bíróság 1908. Sp. 206/3.
sz. végzése folytán Dr. Berczelyi
Harry ügyvéd által képviselt Schot-
tola Erő és Dr. Ury József által
képviselet Gróf Károlyi Mihály fel-
peresek részére Faragó Odön szem-
lakai lakos alperes ellen 37 kor.
34 fill. és 14 kor. 80 fill. tőke-
vetelés s jár. erejéig elrendelt ki-
elégítési végrehajtás folytán alpe-
restől lefoglalt és 3089 korona 60 f.
becsült ingóságokra a pécskai kir.
bíróság 1908. V. 379/1., 374/1.
számu végzésével az árverés el-
rendeltetvén, annak a korábbi
vagy felülfoglaltatók követelése
erejéig is, amennyiben azok tör-
vényes zálogjogot nyertek volna,
alperes lakásán, Szemlakon, a
409. sz. háznál leendő megtartá-
sára határidőül 1908. évi december
hó 19 napjának délelőtti 9 órája ki-
tűzetik, amikor a bíróság lefoglalt
butorok s egyéb ingóságok a leg-
többet igérőnek készpénzfizetés mel-
lett, szükség esetén becsáron alul
is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az
elárverezendő ingóságok vételára-
ból a végrehajtató követelését meg-
előző kielégítéshez jogot tartan-
nak, hogy amennyiben részükre a
foglalt korábban eszközöltetett
volna és ez a végrehajtási jegy-
zőkönyvből ki nem tűnik, elsőbb-
ségi bejelentéseiket az árverés
megkezdéséig alulírt kiküldöttél
írásban vagy pedig szóval bejelen-
teni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdet-
ménynek a bíróság tábláján tör-
tént kifüggesztését követő naptól
számittatik.

Kelt Pécskán, 1908. évi de-
cember hó 6. napján.

Tichy Árpád,
kir. bír. végrehajtó.

3739

1908. V. 2824/14. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbíró-
ság 1908. V. 2824/14. számu végzése
által aradi gör. kel. román egy-
ház végrehajtató javára 210 korona

A MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-
bajok, testi bántalmak, gyomorgörs és gyomorrhev, rögzött székrekedés,
máj bántalmak, vértelenítés, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen
a jeles házi szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ár egy
lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg lenyitottak.

Moll-féle feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborzsesz ne-
vezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, kószvény,
eszes és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb nép-
szer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyzappan gyer-
mekek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill.
Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely :
MOLL A. gyógyszerész, os. és kir. udvari szállító által.

Bécs, L. Tuchlauben 9. sz. 5941
Vidékimegrendelések naponta postautánvaló mellett teljesítetnek.
A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott ké-
szítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ÁRPÁD
gyógyszertárban.

tőke erejéig elrendelt kielégítési
végrehajtás alkalmával bíróság
felülfoglalt és 645 koronára be-
csült butorokból álló ingóságok
nyilvános árverés utján eladtnak.

Mely árverésnek a helyszínén,
vagyis Aradon, Deák Ferenc-utca
6. szám a. leendő eszközzésére
1908. évi december hó 18-ik
napjának d. u. 4 órája határidőül kitű-
zetik és ahhoz a venni szándékozók
ezennel oly megjegyzéssel hivat-
nak meg, hogy az érintett ingó-
ságok ezen árverésen az 1881. évi
LX. t. cz. 107. §-a értelmében a
legtöbbet igérőnek becsáron alul is
eladtnak fognak.

Az elárverezendő ingóságok vé-
telára az 1881. évi LX. t. cikk
108. §-ában megállapított feltételek
szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1908. évi decem-
ber hó 23. napján.

Török Dénes,

3748 bírósági végrehajtó.

Aki

önmagát és gyermekeit a

köhögés

rekedtség, katarus, elnyálká-
sodás erős dohányzás folytán
beállott hurut és görcsös kö-
högéstől megszabadítani óhajt
ja, annak igen ajánlatos a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három fenyővel.)

5500 közjegyzőileg hitelesített
bizonyítvány van erről.

Csomagja: 20 és 40 fillér,
doboza 80 fillér.

Kapható: Entel Földes Kelemen, Hajós
Árpád, és Reznay Mátyas gyógyszerár-
ban Arad, Zombory János Gyógyszertára a
Szentháromsághoz Új Szt. Anna, Székely Sán-
dor Iris gyógyszerára Lipppa, Toffert Károly
gyógyszertára Elek, Krausz Ismer Gyóg-
szertára Glogovász, Vojtek és Weisz drage-
riája Arad, Adler gyógytárban, M. Pécskán.
3392

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Csak akkor valódi ha
mindegyik doboz Mollnak
védjeggyel és aláírásával tün-
teti fel.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll. A védjegye
tünteti fel és „A
MOLL-FÉLE
SOS-BORSZESZ
FRAZSMENTA
SALT

Karácsonyi Occasió!

Minden versenyt kizáró olcsó árak!

120 cm. széles Angol kelme most 85 kr.

120 „ „ Costüm „ „ 75 kr.

120 „ „ Mochair „ „ 75 kr.

Ezek rendes forgalmi ára volt

— 1 frt. 80 kr. —

1000 féle selyem maradékok blousokra
alkalmas átlag métere 1 frt. 20 kr.

Mosó barchet, mosó flanel métere
20 krajcár.

Óriási választék női és gyermek
kötényekben.

Olcsó keztyük,

Olcsó harisnyák,

Olcsó alsó ruhák,

Olcsó zsebkendők,

Olcsó szörme gallér.

391

Mielőtt bevásárlásait beszerzi, kér-
jük kirakataink megtekintését.

Felülmulhatatlan olcsó reklám árak.

ESTE új külső kivilágítás.

Számtalan ajándéknak alkalmas cikkek.

Rosenblüh H. és Társa.